

Dejiny Modrovej.

Pravek a doba Veľkej Moravy Dejiny obcí siahajú do polovice 12. storočia, keď sem prišli osadníci talianskeho pôvodu. O ich prítomnosti svedčí aj nápis na kamennej doske na veži kostola, ktorý je však, žiaľ, už dlhšiu dobu zamurovaný. Zatiaľ sme odkázaní len na strohé písomné pramene. Podľa nich sa zmiznutý nápis na veži kostola sv. Michala v Modrovej hlási do roku 1157. Opätovné nájdenie a preskúmanie kamennej dosky s latinským nápisom by vnieslo viac svetla do tejto pozoruhodnej i trocha záhadnej historickej skutočnosti. Ak by sa jeho pravosť potvrdila, najstaršia včasnostredoveká pamiatka na Slovensku by sa nachádzala práve v Modrovej.

Je však isté, že minulosť Modrovej je oveľa staršia ako udáva spomínaný nápis z roku 1157, alebo písomné svedectvo o existencii oboch obcí z roku 1348. Pri skúmaní najstaršej minulosti sa musíme oprieť o archeologické nálezy z chotárov oboch obcí a ich bezprostredného okolia, ktoré nám zanechali nielen naši predkovia, ale aj pravekí ľudia. Kedy sa objavil prvý človek na okolí Modrovej sa dá len ťažko presne povedať. Je isté, že prví ľudia sa na okolí zjavili už v najstaršom úseku ľudských dejín - v staršej dobe kamennej. Nálezy z blízkej Banky a jaskyne čertova pec na východnej strane Považského Inovca dokazujú prítomnosť praľudí už pred sto tisíc rokmi, v dobe pred poslednou dobou ľadovou. Trvalejšie osídlenie najbližšieho okolia zaradíme do kultúry zvanej grawettien (26 000 - 18 000 rokov pred n. l.). Nálezy z neďalekých Moravian dokazujú, že v tejto dobe človek už trvale obýval pahorky nad údolím Váhu. Hroty, škrabadlá, čepele, zvyšky obydlí, no najmä Moravská Venuša z mamutoviny svedčia o vyspelej hmotnej i kultúrnej úrovni pravekých ľudí sídliačich v týchto končinách. Vek známej sošky z pravekého náleziska v Moravanoch bol pomocou najmodernejších metód určený na 22 tisíc rokov. Ľudia zo staršej doby kamennej boli lovcami a zberačmi, v našej oblasti sa živili najmä lovom mamutov, tiahnucích údolím Váhu. Postupne sa však ľudstvo vyvíjalo a s jeho vývojom sa menil spôsob obživy. Namiesto lovu nastúpilo pestovanie obilnín a chov dobytka, teda poľnohospodárstvo, pravda ešte na primitívnom stupni. Rozvoj poľnohospodárstva prispel aj ku zvýšeniu počtu obyvateľov v našich končinách, čo sa prejavilo rozšírením osídlenia. Doba, keď poľnohospodárstvo úplne prevládlo nad lovom zveri, sa nazýva neolit alebo mladšia doba kamenná a začala sa asi pred 10 tisíc rokmi. Napríklad v chotári Modrovky sa v tomto období už natrvalo usídlili ľudia. Svedčí o tom kostrový hrob skrčenca z mladšej doby kamennej. V poslednej tretine 4. tisícročia pred n. l. sa končí obdobie mladšej doby kamennej a začína sa doba eneolitická (neskorá doba kamenná) nazývaná aj dobou medenou. Poľnohospodárstvo a chov dobytka, ktoré boli od neolitu hlavným zamestnaním obyvateľstva sa vo svojom vývoji nezastavili. Úroveň hospodárenia sa pomaly zlepšovala. V starom a strednom eneolite sa na našom území objavujú prvé medené nástroje, zbrane a šperky. Ľud neznámeho pôvodu trvale obýval západné podhorie Považského Inovca aj v staršej dobe železnej, ktorá sa nazýva halštatská. V chotári neďalekého Hrádku na vrchu zvanom Hradište v nadmorskej výške 462 m sa nachádzajú badateľné zvyšky hradiska z doby halštatskej, t.j. okolo roku 700 pred n. l., doposiaľ však neboli ešte riadne preskúmané. Hradisko bolo dielom lužického ľudu, ktorý žil usadeným spôsobom a venoval sa poľnohospodárstvu. Lužický ľud, považovaný niektorými bádateľmi za predkov Slovanov, sa usadil v mnohých lokalitách na Považí. Stopy po prítomnosti Lužických ľudí sa našli v mnohých okolitých obciach a iste obývali aj územie Modrovej. Od začiatku nášho letopočtu postupne narastal pohyb európskych národov. Naším krajom prešli Kvádi, Kotíni, Búrovia, istý čas tu vládli Kelti a po nich až sem siahala moc Ríma, aby ho vystriedalo panstvo kočovných Hunov i Avarov. V 4. a 5. storočí sa tu opäť objavujú slovanské kmene. Dolné Považie sa postupne stalo významným politickým centrom a neskôr aj jadrom Nitrianskeho kniežatstva i Veľkej Moravy. Svedčia o tom veľké slovanské hradiská v Pobeďime, v Hrádku i kniežací dvor v Ducovom. Zvyšky slovanského sídliska z 8.-9. storočia sa našli aj v Modrovke. Údolie Považského Inovca, ktoré ústi pri Modrovke do širokej doliny dolného toku

Váhu, kde sa nachádza Modrová, Stará i Nová Lehota, končiace neďaleko Bojnej na druhej strane pohoria, hralo v dobe Veľkomoravskej, teda v 9. storočí, pravdepodobne významnejšiu úlohu ako by sa mohlo na prvý pohľad zdať. Dolinami Bojnianky a Modrovského potoka oddelenými dobre prístupným horským sedlom medzi Starou a Novou Lehotou musela viesť v časoch Pribinovho Nitrianskeho kniežatstva a Veľkej Moravy dôležitá komunikácia. Spájala oblasť Nitry s významnými slovanskými strediskami na dolnom povodí Váhu. Tvorili ho hradiská v Zemianskom Podhradí, Hrádku, v Pobeďíme, ktoré však polovici 9. storočia zaniklo. Jeho úlohu do istej miery prebral včasofeudálny kniežací dvor v Ducovom, považovaný za významné politické a mocenské centrum celej oblasti.

Modrová po zániku Veľkej Moravy.

Na sklonku 9. storočia kmene polokočovných Maďarov prenikli do Karpatskej kotliny a natrvalo sa tu usadili. Veľká Morava oslabená vnútornými bojmi sa nedokázala ubrániť neustálym útokom starých Maďarov a začiatkom 10. storočia sa definitívne rozpadla. Na jej troskách postupne vznikol uhorský štát. Pravdepodobne už v polovici 11. storočia sa územie dolného Považia, kde ležia obe obce, stalo jeho súčasťou. Kronikár **Anonymus**, ktorý na sklonku 12. storočia opísal príchod maďarských kmeňov do Karpatskej kotliny tvrdí, že Maďari postupne obsadili významné hradné centrá starých Slovákov na Považí - Šintavu, Hlohovec, Beckov, Trenčín a hrad Bana. Aj keď **Anonymus** nebol veľmi spoľahlivý, spomínané hrady v čase keď dielo písal už celkom iste stáli. Územie Modrovej bolo pod právomocou hradu Bana, nachádzajúceho sa pravdepodobne na vyvýšeninách nad obcou Banka pri Piešťanoch. Tento hrad v priebehu 13. storočia zanikol a jeho funkciu prevzal Tematín, ktorý sa stal aj sídlom hradného panstva do ktorého kam patrili po dlhé stáročia aj obe obce.

Iba málo sa vie o tom, čo sa dialo na území západného Slovenska po rozpade Veľkej Moravy. Do polovice 10. storočia pravdepodobne prevládal vplyv Maďarov, no ten po ich porážke v roku 955 na rieke Lechu v Bavorsku oslabil. Na konci 10. storočia sa tejto oblasti zmocnili Poliaci, vedení kniežat'om **Boleslavom Chrabrým**, ktorý hranice Poľska posunul až k Dunaju. České knieža **Oldřich** vydobyl od Poliakov Moravu niekedy okolo roku 1020 a tá sa stala trvalou súčasťou Českého štátu. V tej dobe sa i väčšia časť západného Slovenska začleňuje do Uhorska. Do roku 1031 územie medzi riekou Moravou a Hronom držal vojvoda **Vazul (Vasil)**, sídlia v Nitre, bratranec uhorského kráľa **Štefana I.**

Až do polovice 12. storočia sa medzi Uhorskom a Českom rozprestieralo veľké pohraničné územie, ktoré z jednej strany ohraničovala rieka Váh a Malé Karpaty a z druhej strany rieky Morava a Olšava. Na stráženie a ochranu uhorskí panovníci usídľovali v blízkosti hraníc alebo pohraničného územia strážne jednotky zo starých Maďarov a Pečenehov. Ako svedčia názvy niektorých obcí za riekou Váh, strážcovia boli usadení aj v blízkom okolí - v Orvišti, Veselom, Pečeňadoch a na iných miestach. V priebehu 12. storočia sa hranice posunuli ďalej na západ, na riekou Moravu a hrebene Bielych Karpát.

Počiatky Modrovej.

Do obdobia prvých storočí existencie uhorského štátu pravdepodobne siahajú počiatky obce Modrová. Trochu svetla do temnoty dávnych dôb, keď písomné správy sú tak zriedkavé, že mlčia o sídlach oveľa väčších a významnejších akým bola v tom čase naša obec, vnáša už spomenutý nápis, ktorý by sa mal nachádzať na priečelí kostolnej veže. Jeho text v latinskom jazyku znie:

Turris fortissima nomen Domini per gentem Romanam erecta anno Domini MCLVII mense Nov. XVIII

v preklade: Opevnená veža bola v mene Pána postavená ľuďom Rímskym v roku Pána 1157 mesiaca novembra 18.

O existencii tejto výnimočnej tabule sa dozvedáme len na základe písomných správ z 18. storočia, keď ju niekedy krátko pred rokom 1731 po rozsiahlom požiari kostola znova objavili. Aj

keď niektoré skutočnosti textu vyvolávajú isté pochybnosti, podozrenie, že by v tomto prípade šlo o falšovanie, či podvrh, možno jednoznačne vylúčiť. V I. polovici 18. storočia by nikoho nenapadlo vyrobiť falzifikát, aby sa dokázala starobylosť vidieckeho kostolíka. Preto treba považovať skutočnosti uvedené v nápise za pravdivé a hodnoverné. Podľa uhorského historika Komlóšiho, vežu kostola sv. Michala v Modrovej a snád' i jeho ďalšie časti postavili prisťahovalci pôvodom z Talianska, ktorí sa sami v nápise nazývali ešte tradične ako Rimania. Títo Taliani boli predtým usadení na území Bratislavy, no časť z nich sa v polovici 12. storočia, nevedno prečo, z Bratislavy odsťahovala, alebo bola vyhnaná. Svoj nový domov našli v dolnej časti horského údolia v pohorí Inovec neďaleko Váhu, kde sa usídlili. Usadili sa v Modrovej a postavili aj kamennú vežu, ktorá mala slúžiť aj na obranné účely. Postavili akiste aj kostol alebo jeho časť. Túto domnienku potvrdzuje aj architektonický vzhl'ad veže i niektorých častí kostola s jasnými pozostatkami románskej architektúry. Zsvätenie (patrocínium) sv. Michalovi archanjelovi je tiež dôkazom starobylého pôvodu tejto stavby, keďže kostoly sa u nás sv. Michalovi zasväcovali najmä v období medzi 10.-13. storočím, ale už aj v dobe Veľ'komoravskej. Podrobný architektonický a archeologický výskum kostola by mohol priniesť ďalšie poznatky ukryté nášmu zraku, čím by pomohol osvetliť dávnu minulosť tejto bezpochyby prastarej stavby. Ešte jedna skutočnosť potvrdzuje starobylosť a niekdajší význam modrovského kostola. Podľa záznamov v matrike rímsko-katolíckej fary v roku 1828 nechal kňaz Jozef Maločaj zbúrať prastarý kamenný karner, ktorý stál hneď za kostolom. Karner, alebo kostnica, je u nás ojedinelou stavbou. Zvykol sa stavať len v najstarších dobách v blízkosti farských kostolov a to len v oblastiach pod vplyvom cudzieho etnika, najčastejšie nemeckého. Karner slúžil na ukladanie starých kostí.

Prvá písomná zmienka o Modrovej.

Pravdepodobne v polovici 13. storočia sa Modrová sa stala súčasťou novo formovaného tematínskeho hradného panstva. Tematín patril do siete strážnych hradov, ktoré mali ochraňovať strategicky významné spojenia pozdĺž Váhu i okolité horské prechody. Pevný kamenný hrad bol vybudovaný na mieste kde už predtým stálo opevnenie. Stalo sa tak pravdepodobne po vpáde Tatárov v rokoch 1241-1242. Za vlády kráľa Štefana V (1270-1272) vlastnil hrad i jemu prislúchajúce dediny **Michal**, syn **Ondreja**, ktorý od mladosti slúžil **Štefanovi**, ešte keď bol vo funkcii mladšieho kráľa. V roku 1264 sa dostal do konfliktu s otcom, kráľom **Belom IV**.

Medzi otcom a synom vypukla otvorená vojna. Počas nej sa prívrženci **Bela IV**. pokúšali dobyť hrad Tematín, no veľ'mož **Michal** ho pre **Štefana** ubránil. Pravdepodobne po smrti **Michala** sa Tematín a s ním i obce, ktoré k hradu patrili, stali opäť kráľovským majetkom. Začiatkom 14. storočia sa pod múrmi Tematína objavili vojaci **Matúša Čáka Trenčianskeho**, ktorý ovládal celé Považie až do svojej smrti v roku 1321.

V roku 1348 kráľ **Ludovít I.** (1342-1382) daroval hrad a panstvo Tematín **Mikulášovi**, kráľovskému pivničiarovi a Tekovskému županovi. V darovacej listine sú spomenuté všetky obce, patriace k hradu. Medzi nimi sa nachádza i Modrová. V latinskom zápise nájdeme spomenutú Madro, čo bola Modrová. K tematínskemu panstvu patrili okrem Modrovej aj nasledujúce lokality:

Piešťany (Pessen), Horná Streda (Zerdahel), Lúka (Rety), Moravany (Marwan), Banka (Banya), Ducové (Duchreuy), Hôrka (Harka), Hrádok (Harstnuk), Mošovce (Mosoch), Modrovka (alia Madro), Lehota (Lehota) a Ratnovce (Ratun).

Nový majiteľ, veľ'mož **Mikuláš**, bol slovanského pôvodu. Pochádzal zo Slavónska a po otcovi **Vavrincovi** bol nazývaný aj Slováč (Tot). Neskôr dostal však prídome **Kont**. Bol to jeden z najvýznamnejších uhorských hodnostárov. Za vlády **Ludovíta Veľ'kého** (1342- 1382) bol sedmohradským vojvodom i palatínom, čo bola po kráľovi druhá najvyššia funkcia v svetskej hierarchii. Krátko po obdržaní Tematína získal aj susedné panstvo Hlohovec. Po smrti **Konta** zdedil jeho majetky syn **Mikuláš** so šľachtickým predikátom z Ujlaku. Tento sa stal

zakladateľom významnej rodiny Ujlakiovcov, ktorej členovia vlastnili hrad a panstvo Tematín spolu s Modrovou až do vymretia rodu v roku 1521.

Modrová v 15. storočí.

Písomných správ o Modrovej a o obciach celého tematínskeho panstva sa nám až do 16. storočia zachovalo len veľmi málo. Aby sme aspoň čiastočne mohli zrekonštruovať neúplnú mozaiku ich minulosti, musíme sa zmieniť o významných udalostiach, ktoré sa odohrali v bezprostrednom okolí a významne ovplyvnili život obyvateľov Modrovej. 1. polovica 15. storočia bola veľmi nepokojnou dobou. Po roku 1420 sa začali vpády českých husitov. Tí sa prvýkrát zjavili na Považí už v roku 1421, keď vyplienili okolie Trenčína. Na príkaz kráľa Žigmunda (1385-1437) majiteľ Tematína a Hlohovca Mikuláš Ujlaki musel postaviť 100 jazdcov na ochranu pred husitskými útokmi. Tlak husitov zosilnel po roku 1430 a ich útoky cez Záhorie, alebo cez priesmyky Bielych Karpát až k Váhu boli čoraz častejšie. V lete roku 1432 sa husiti vedení Blažkom z Borotína zmocnili Trnavy i Skalice. V nasledujúcich rokoch husitské oddiely pustošili dolné Považie od Hlohovca až k Novému Mestu aj oblasti medzi Trnavou a Bratislavou. Trnavu i Skalicu opustili husiti až v roku 1435. Ani po utlmení husitského hnutia mier a pokoj nenastal. Uhorsko prežívalo veľkú vnútornú krízu. Po smrti Žigmunda na sklonku roku 1437 nasledoval na jeseň 1439 nečakaný skon jeho následníka a zaťa Albrechta Habsburského. Žigmundova dcéra, vdova po Albrechtovi Alžbeta, sa prehlásila za dedičku krajiny a pokúšala sa zaistiť korunu práve narodenému synovi. Ale mnohí uhorskí šľachtici odmietli uznať nemluvňa za dediča trónu a vzhľadom na turecké nebezpečenie si želali za panovníka poľského kráľa Vladislava. Krajina sa rozdelila na dva tábory, jedna časť šľachty podporovala Alžbetu a jej syna, druhá sa snažila dosadiť na trón jej protivníka. Proti mocnému poľskému kráľovi si Alžbeta najala českých bojovníkov vedených Jánom Šmikovským a Jánom Jiskrom z Brandýsa. S oboma veliteľmi prišlo z Čiech mnoho husitských žoldnierov. Vzhľadom na svoj sociálny pôvod i na husitské tradície nazývali sa tieto skupiny bojovníkov bratmi a preto sa im dostalo pomenovanie bratrci. Množstvo podobných dobrodružných živlov, privyknutých počas dlhých husitských vojen na lúpeže a zbojstvo, prešlo cez hranice do Uhorska a dali sa najat' do vojsk domácich feudálov. Rozbroje a zmätky sa ešte vystupňovali po smrti poľského a uhorského kráľa Vladislava I. na bojisku s Turkami neďaleko Varny v roku 1444.

V roku 1451 vpadli bratrci vedení Vankom z Rachmanova spoza Moravy na západné Slovensko. Zmocnili sa Senice i hradu v Dolnej Krupej, odkiaľ podnikali výpady do okolia. Osvald z Bučian dojednal s bratrickmi mier, ale bratrický veliteľ Vanko z Rachmanova požadoval za odstúpenie pevnosti v Krupej 450 zlatých. Obce Nitrianskej stolice sa museli na spomenutú sumu vyzbierať. V súvislosti s vyberaním požadovanej sumy zapisovali úradníci Nitrianskej stolice veľkosť jednotlivých dedín. Modrová mala 10 port. Patřila pod právomoc tematínskeho panstva, ktoré spolu s panstvom Hlohovec vlastnil Mikuláš Ujlaki.

Na základe najstaršieho údajá o veľkosti Modrovej a Modrovky môžeme odhadnúť počet obyvateľov Modrovej na 150 -180 ľudí. Ani ostatné obce neboli oveľa ľudnatejšie. Susedná Modrovka mala 6 port, Lúka mala 9 port, Hubina, Hrádok po 10 port a Moravany 15 port. Oveľa väčšie boli Piešťany s 52 portami i Horná Streda, ktorá mala 45 port. Hlohovec spolu so Starým Hlohovcom mali spolu až 138 port. **Mikuláši Ujlakimu** napočítali na panstve Tematín a Hlohovec 478 port z ktorých vybrali mimoriadny príspevok vo výške 90 zlatých. 4 Aj keď sa hrad Krupá z rúk bratříkov vykúpila, pokoj ešte nenastal. Rôzne skupiny ozbrojencov tu šarapatili až do roku 1467, kedy bol dobytý posledný opevnený bratrický tábor v neďalekých Veľkých Kostolanoch.

Na začiatku 16. storočia vlastnil tematínske panstvo posledný potomok mocného rodu **Ujlakiovcov** menom **Vavrinec**, ktorý zomrel bez potomkov v roku 1521. Hrad Tematín spolu s okolitými obcami sa stali opäť kráľovským majetkom. Ale nie nadiho. 20. júla 1524 kráľ **Ľudovít II.** dal Tematín do zálohu taverníkovi **Alexejovi Turzovi** za 25 tisíc zlatých.. Aby

Komentár: Porta (lat. brána), znamenala pôvodne bránu do obydľia, alebo sedliackej usadlosti, ktorou mohol prejsť sedliacký voz. Od jednej brány či porty sa vyberali pravidelné dane od roku 1351, alebo rôzne nepravidelné poplatky akým bol aj tento. Prirodzene, že ľudia reagovali tak, aby ich dane boli podľa možnosti čo najmenšie a tak sa za jednou bránou skrývalo viacero sedliackych hospodárstiev.

nedošlo k nedorozumeniam kráľovskí pisári podrobne zachytili všetky sídla patriace k zálohovanému majetku Tematínu patrili okrem Modrovej (v listine ako Naghmodro - Veľká Modrová) aj:

mestecká Bojná (Bayna), Piešťany (Pesthyen) spolu s dedinami Modrovka (Kismodro - malá Modrová), Hrádok (Radnok), Horná Streda (Zerdahel), Lehota (Piešťanská), Banka (Banyka), Lúka (Rethee), Hôrka (Horka), Stará Lehota (Olehota), Nová Lehota (Wylehota), Hubina (Hwbyna), Moravany (Morwany).

Dôvody, ktoré viedli kráľa k tomu, aby svoj majetok narýchlo záložoval Turzovi za spomínanú sumu boli veľmi znepokojivé. Kráľ **Ľudovít** potreboval peniaze na obranu krajiny pred očakávaným tureckým útokom a na vyplatenia žoldu vojakom v pohraničných posádkach.

Nepokojná doba.

Úsilie kráľa **Ľudovíta II.** a niektorých veľmožov zabezpečiť obranu krajiny nedokázalo odradiť Turkov od rozhodujúceho útoku. Vnútorne oslabené Uhorsko nebolo schopné samotné sa ubrániť tureckej presile.

Začiatkom mája 1526 sa turecký sultán **Soliman** vypravil z Istambulu na čele vyše stotisícovej armády s cieľom, pokoriť Uhorsko. Dňa 29. augusta 1526 sa na poliach neďaleko juhomaďarského mesta Moháč odohrala krvavá bitka, ktorá rozhodla o osude krajiny. 30 tisícové vojsko kráľa **Ľudovíta II.** podľahlo výborne vycvičenému a vyzbrojenému nepriateľovi. Na úteku z bojiska zahynul vo vlnách rozvodnenej riečky aj uhorský panovník. Turci sa po vyhrajenej bitke nesnažili obsadiť krajinu, pretože ovládnutie Uhorska nebolo strategickým cieľom sultána **Solimana**. Uspokojil sa s drvivým vojenským úspechom a po vyplienení hlavného mesta Budína zanechal Uhorsko svojmu osudu. Ako však ďalší vývoj ukázal, dôsledky Moháčskej porážky a z nej vyplývajúca neskoršia turecká okupácia veľkej časti krajiny zásadne ovplyvnili život väčšiny obyvateľstva. Aj ľudia žijúci v Modrovej a v obciach ukrytých v lone Považského Inovca a zdanlivo bezpečných pred Turkami, zanedlho sami boli svedkami krutých tureckých vpádov a pustošenia.

Smrťou bezdetného, sotva 20 ročného **Ľudovíta II.** sa skončila vláda **Jagellovcov** v Uhorsku. Na základe dynastických práv i následníckych zmlúv si na uhorský trón i českú korunu nárokoval **Ferdinand I. Habsburský**. Uhorská šľachta mala právo voľby panovníka, ale u nej sa vládca rakúskych krajín netešil veľkej obľúbe. **Ferdinandove** vyhliadky na získanie koruny zväčšovala obetavá pomoc sestry, vdovy po zomrelom **Ľudovítovi** a podpora niekoľkých uhorských veľmožov, ktorí si uvedomovali, že iba panovník z rodu Habsburgovcov spojac pod svojim žezlom Rakúsko, Čechy a Uhorsko dokáže ubrániť krajinu pred Turkami. Medzi nimi bol aj **Alexej Turzo**.

O obsadenie prázdneho trónu sa snažil aj **Ján Zápoľský**, najmocnejší a najbohatší šľachtic v krajine. Vlastnil 72 hradov a panstiev a stovky dedín s tisíckami poddaných. Svojim mocenským vplyvom i patriotickými heslami ovládol väčšinu drobnej a strednej šľachty a tá si ho na zhromaždení v Tokaji v októbri 1526 zvolila za kráľa. Niekoľko dní pred Vianocami toho istého roku v Bratislave iná skupina šľachty prehlásila za uhorského panovníka **Ferdinanda Habsburského**. Pokus o mierové vyrovnanie medzi oboma protivníkmi nevyšiel a tak v roku 1527 sa rozhorela v celej krajine zhubná občianska vojna.

Ferdinand Habsburský síce v prvom ťažení zvíťazil, ale i napriek úsiliu sa mu nepodarilo ovládnuť celú krajinu. Majiteľ Temtínskeho panstva **Alexej Turzo** stál od samého počiatku na strane **Habsburgovcov**. S jeho podporou sa Ferdinandov vojenský veliteľ **Kacián** v roku 1528 zmocnil najdôležitejšej **Zápoľského** pevnosti na Považí - Trenčianskeho hradu. Keď **Ján Zápoľský** videl, že sám na vojnovom poli proti Ferdinandovi neobstojí, obrátil sa k sultánovi Solimanovi II. so žiadosťou o pomoc. Turecké oddiely poslané sultánom do Uhorska na podporu **Zápoľského** už viac z krajiny neodišli. Domáca vojna a turecké nájazdy spôsobili obyvateľstvu nesmierne utrpenie.

Prvý vpád Turkov na Slovensko sa uskutočnil v septembri 1530, keď vojská smederevského bega v počte asi 25 tisíc mužov prešli cez Dunaj, a rozdelili sa do viacerých skupín. Jeden veľký oddiel pozostávajúci prevažne z ľahkej a veľmi pohyblivej jazdy smeroval údolím rieky Nitry do okolia Topoľčian. Ďalšia skupina Turkov plienila obce na pravom brehu Váhu až k Beckovu. Cieľom tureckého útoku boli predovšetkým majetky šľachty, vernej **Ferdinandovi Habsburskému**. V Nitrianskej stolici vypálili Turci okolo 80 dedín a tisíce ľudí odvliekli do otroctva.

Oddiely ľahkej tureckej jazdy sa prehnali od Hlohovca po pravom brehu Váhu na sever. Ohňom a mečom ničili obce Hlohoveckého a Tematínskeho panstva, pretože ich vlastnili **Turzovci**, verní prívrženci **Ferdinanda**. Turecký útok pocítili aj obyvatelia Modrovky. Obec bola vypálená, rovnako i Banka, Moravany, Ratnovce, Jalšové a ďalšie dediny ležiace na tomto vážskom brehu ľahli v tých smutných septembrových dňoch popolom.

Modrová v 16. storočí.

Po nástupe **Habsburgovcov** na uhorský trón sa začalo s pravidelným vyberaním finančných príspevkov od obyvateľstva, určených na proti tureckú obranu. Uhorský snem na svojich zasadaniach odhlasoval, koľko peňazí krajina poskytne a komora rozdelila celú sumu medzi jednotlivé stolice. Aby sa pri takomto delení menej solventným stoliciam neušla príliš vysoká čiastka, začali sa vyhotovovať pravidelné súpisy jednotlivých obcí, miest a mestečiek. Stoliční úradníci zapisovali do zoznamov tzv. porty, čo boli v tej dobe základné jednotky na vyrúbenie poplatku. Pôvodne sa pod portou (bránou) rozumel sedliacky dvor s bránou, cez ktorú prejde voz so záprahom. No v 16. storočí bola porta len teoretickou jednotkou a na jej základe nie je možné presne určiť ani počet domácností a už vôbec nie obyvateľstva. Začiatkom 17. storočia sa do jednej porty počítali štyria poddaní s dvojzáprahom, alebo ôsmi s jednozáprahom , či šesťnásť poddaných nevlastniacich žiaden záprah.

Vyrubovanie dane sa robilo tak, že stoliční slúžni, či ich úradníci zistili počet obrábaných usadlostí a spolu s richtárom obce rozvrhli predpísanú daň na jednotlivých poddaných. Od dane boli oslobodení richtár, panskí služobníci, vyhorelci a budovatelia domu na tri roky a aj chudobní poddaní, ktorých majetok bol menší ako 10 zlatých.

Prehľad o veľkosti Modrovej v tomto období je:

V roku 1531 zdanili 8 port. Ďalej tu boli dve chudobné porty a jedna pastierska, z nich sa však daň neodvádzala.

v roku 1532 mala dve zdanené porty, dve ďalšie boli chudobné a dve porty boli opustené.

v roku 1533 bolo zdanených 9 port. Richtárska, chudobná a pastierska porta neboli zdanené.

v roku 1536 bolo 8 port zdanených, okrem toho v obci býval richtár, dvaja želiari, dve porty boli chudobné, jedna pastierska a v súpise je zmienka i o tom, že mýtnik je od dane oslobodený. To znamená, že v tej dobe sa v Modrovej vyberalo mýto od povozov, ktoré používali cestu hore dolinou na Lehoty a Bojnú.

V roku 1545 mala Modrová 8 zdanených port.

V roku 1548 zdanili v Modrovej 6 port, jedna richtárska, jedna pastierska a dve chudobné porty neboli zdanené.

Rovnako boli od poplatku oslobodené aj dva nové domy.

V roku 1549 úradníci tu zdanili 12 port, richtár, nový dom, chudobná a opustená porta zostali opäť nezdanené.

V roku 1576 zdanili 8 port, jedna porta bola opustená a 5 želiarov tiež nepodliehalo zdaneniu.

Doba tureckých nájazdov a protihabsburských povstaní.

Od roku 1530 si obyvatelia celého západného Slovenska nemohli byť istí životom ani majetkom, pretože Turci, ktorí sa zamiešali do sporu o uhorskú korunu sa za Dunajom zjavovali čoraz častejšie. Ferdinand I. uzavrel síce v roku 1538 s Jánom Zápoľským tajnú mierovú zmluvu, no v krajine nezavládol trvalý pokoj. Po nečakanej Zápoľského smrti v roku 1540 vtrhol sultán Soliman II. s veľkým vojskom do Uhorska a v roku 1541 obsadil niekdajšie hlavné mesto Budín. Vojna s Turkami trvala s niekoľkými prestávkami viac ako štvrtstoročie. Po smrti

Solimana II. pod múrmi pevnosti Siget v roku 1566 uzavrel jeho nástupca Selim s Habsburgovcami roku 1568 v meste Drinopol mier. Mierová dohoda potvrdila rozdelenie Uhorska na tri časti. Južné a stredné územie kedysi mocného kráľovstva na stopäťdesiat rokov okupovali Turci. Slovensko, západná časť Maďarska a zvyšky Chorvátska zostali pod zvrchovanosťou Ferdinanda I. a Sedmohradsko sa stalo samostatným štátom pod tureckým protektorátom. V roku 1545 Turci obsadili Ostrihom a na druhej strane Dunaja si vybudovali opevnené predmestie. Odtiaľ robili výpady do údolia Váhu, Hrona, Nitry a Žitavy. Už v polovici 16. storočia si na prechodnú dobu podmanili južné oblasti Nitrianskej stolice. Aj po uzavretí mieru v Drinopoli roku 1568 si svoje výdobytky udržali. Mier sa v podstate dodržiaval celé štvrtstoročie, i keď obojstranné šarvátky boli na dennom poriadku. Výpady jednej i druhej strany s 5 tisíc vojakmi bez použitia ťažkého delostrelectva sa v tom čase nepovažovali za porušenie mieru. Za takéhoto mierového stavu trpeli najviac obyvatelia v blízkosti pohraničných území.

V roku 1593 vypukla ďalšia veľká vojna medzi Habsburgovcami a Turkami. Cisárskym vojskám sa podarilo vyhnúť nepriateľa z niekoľkých slovenských hradov a dobyť Ostrihom, ale Turci vedení samotným sultánom zvíťazili v trojdňovej bitke pri Mezökeresteši v roku 1594 a obsadili Jáger. Turci však nemohli pokračovať v úspešnom ťažení, lebo Perzský šach obnovil vojnu na východných hraniciach Osmanskej ríše. Ďalší priebeh boja bol v znamení výpadov oboch bojujúcich strán a pozícnou vojnou s cieľom dobytia kľúčových pevností. Veľkovezír Ibrahim, sultánom vymenovaný za hlavného veliteľa armád v Uhorsku, disponoval aj početnými oddielmi krymských Tatárov, ktorí sa ako tureckí spojenci zúčastňovali na bojových operáciách. Keď v roku 1599 hlavné turecké sily táborili pod Novými Zámkami, veľké skupiny Tatárov podnikali lúpežné výpravy do okolia.

Na jeseň roku 1599 vyrazili Tatári od Nových Zámkov k Nitre a odtiaľ ku Hlohovcu, kde sa rozdelili na dve skupiny. Jedna časť prebrodila Váh a tiahla k Piešťanom, druhý oddiel pokračoval po ceste smerom k Beckovu. Na druhej strane Váhu Tatári úplne spustošili Piešťany, Vrbové i viaceré okolité obce. Prehnali sa aj cestou od Hlohovca cez Moravany, Modrovku, Hrádok až k Beckovu, ale tu veľké škody na šťastie nenapáchali. Vypálili iba Sokolovce, no obce na druhej strane Považského Inovca dopadli oveľa horšie. Tam Tatári obrátili na popol vyše dve desiatky dedín. Okrem toho odviekli tisíce ľudí a množstvo dobytky. Počas pätnásťročnej vojny sa vrchnosť snažila vyberať peniaze od poddaných na vedenie vojny novým spôsobom. Za daňovú jednotku bol určený dom a podľa počtu domov mali jednotlivé obce a mestá platiť predpísanú sumu. V roku 1599 bolo v Modrovej 41 domov. Modrová patrila v tej dobe medzi najväčšie obce v celom regióne. Iba v Banke a Moravanoch stálo viacej domov - 42, v Lúke napočítali 31 domov, v Modrovke 14 domov, v Hrádku 30, v Novej Lehote 12, v Starej Lehote 28, v Hubine 29 a v Ducovom iba 8 domov. V roku 1601 počet domov klesol, pravdepodobne z toho dôvodu, aby obyvatelia ušetrili na daniach. V Modrovej stálo 33 domov. Menej domov napočítali stoliční úradníci aj v susedných obciach. V Piešťanoch po pustošení Tatárov nestál ani jeden. Vojna s Turkami pokračovala aj v prvých rokoch 17. storočia. Počas vleklých bojov narastalo v krajine napätie, vyvolané najmä náboženskými rozbrojmi. V roku 1604 uhorský magnát **Štefan Bočkaj** začal boj proti cisárovi **Rudolfovi II.** Podarilo sa mu opanovať časť Sedmohradska a východné Slovensko. Cisárske jednotky čeliace tureckým útokom nemohli odolať vzbúrencom, ku ktorým sa pridávali aj domáci šľachtici a tak v nasledujúcom roku **Bočkaj** opanoval s výnimkou niekoľkých pevností temer celé Slovensko. Bočkajovci sa zmocnili Trnavy, Nitry, Trenčína, Skalice a niekoľkých opevnených miest na Morave. Od jesene 1605 boli medzi **Bočkajom** a dvorom v plnom prúde rokovania o mieri. Mierová zmluva bola podpísaná vo Viedni v nasledujúcom roku a okrem iného zaručovala náboženskú slobodu, ale len pre šľachtu a obyvateľov miest. Krátko nato bol v tábore pri ústí rieky Žitavy dohodnutý aj mier s Turkami a po pätnástich rokoch zavládol vo vojnu vyčerpanej krajine pokoj. Po skončení Bočkajovho povstania a tureckej vojny bol v roku 1607 vykonaný

súpis komínov v Nitrianskej stolici. Od komína sa mal platiť jeden zlatý dane. Pravda obyvatelia vedeli, čo ich čaká v prípade toho, ak im bude zo strechy trčať komín a preto mnohí, ak ho vôbec mali, ešte pred príchodom úradníkov ho rýchlo rozobrali. Ale aj tak súpis poskytuje smutný obraz zničenia a skazy, ktoré spôsobila vojna a povstanie. V Modrovej našli len po jednom komíne. Ale ani v okolitých dedinách to nebolo viac komínov. V celej veľkej Nitrianskej stolici úradníci napočítali len 907 komínov.

17. storočie bolo pre obyvateľov Slovenska mimoriadne nepokojným obdobím. Sotva uplynulo 10 rokov od uzavretia mieru s **Bočkajom** a Turkami a už sa na obzore črtal ďalší konflikt. V roku 1618 vypukol ozbrojený odboj proti **Habsburgovcom** v Čechách. České povstanie bolo začiatkom tridsaťročnej vojny. Dôsledky bojov medzi dvoma politicko-náboženskými zoskupeniami v Európe pocítili aj ľudia žijúci bokom od hlavného dejiska tridsaťročnej vojny, ktoré bolo v Čechách a v Nemecku. Českí povstalci podnikli na jeseň 1618 niekoľko vpádov do Rakúska. Cisárovi sa podarilo síce ubrániť, ale vývoj politických udalostí v Uhorsku skomplikoval už i tak obtiažnu situáciu viedenského dvora. Vzbúrené české stavy v priebehu roku 1618 vyjednávali so sedmohradským kniežaťom **Gabrielom Betlenom** a napokon s ním uzavreli spojenectvo namierené proti Viedni. V roku 1619 započal **Betlen** prvé ťaženie do Uhorska. Časť opozičnej uhorskej šľachty i mnohí vplyvní magnáti na čele s palatínom **Imrichom Turzom** sa pridali na jeho stranu. Začiatkom októbra 1619 bola 35 tisícová **Betlenova armáda** už pri Trnave a na konci mesiaca sa mu podarilo obsadiť i Bratislavu. Počas jeho prvej výpravy umrel cisár a uhorský i český kráľ **Matej II.** a dedičom všetkých funkcií po bezdetnom panovníkovi sa stal jeho synovec **Ferdinand II.** **Betlen** po niekoľko týždňov trvajúcich rokovaniach uzavrel s **Ferdinandom II.** prímerie a zvolal do Banskej Bystrice snem, kde sa malo rozhodnúť o najdôležitejších politických otázkach. Na jeseň roku 1620 sa boj medzi vojskom **Betlena** a cisárskymi jednotkami obnovil. Bitka na Bielej hore pri Prahe 8. novembra 1620 rozhodla o ďalšom osude českého povstania a ovplyvnila aj vývoj udalostí v Uhorsku. Začiatkom roku 1621 prenikli povstalecké vojská sprevádzané pomocnými tureckými oddielmi do Nitrianskej stolice. Šľachta zhromaždená v Topoľčanoch sa pripojila k povstaniu. Aj keď prijala **Betlenove** rozkazy a vyrubila obyvateľstvu potrebné množstvá dávok potravín a daní na vydržiavanie povstaleckej armády, **Betlenovo** vojsko a najmä pomocné oddiely pozostávajúce z Turkov a Tatárov svojvoľným počínaním spôsobilo v mnohých obciach veľké škody. Podobne sa správali aj žoldnieri bojujúci v službách cisára a tak nečudo, že veľa dedín na západnom Slovensku bolo spustošených. V roku 1622 sa podarilo medzi cisárom **Ferdinandom II.** (1618-1637) a **Gabrielom Betlenom** uzavrieť mier v Mikulove, ale nepriateľstvo sa medzi oboma stranami zakrátko obnovilo. Západné Slovensko sa stalo opäť dejiskom smutných udalostí. Situácia v Uhorsku sa po **Betlenovej** náhlej smrti v roku 1629 síce čiastočne ukludnila, ale v krajinách ovládaných rakúskymi **Habsburgovcami** pokoj nenastal. Tridsaťročná vojna zúrila v Nemecku a vyžadovala si veľké finančné prostriedky dvora. **Habsburgovci** mali problémy aj so zabezpečením nepokojnej hranice s Osmanskou ríšou, ktorá prebiehala južným Slovenskom, teda v nevelkej vzdialenosti od obcí patriacich k tematińskemu panstvu. Vojenská a politická situácia **Habsburgovcov** sa ešte viac skomplikovala, keď do vojny vstúpilo Švédsko. V novembri 1642 utrpeli cisárske vojská od Švédov pri Breitenfelde ťažkú porážku. Švédi prenasledovali zvyšky armády cez Čechy až na Moravu, kde prezimovali. Pochod švédskych vojsk k hraniciam Uhorska nebol náhodný. Generál **Torstensen** si už predtým zaistil spojenectvo so sedmohradským kniežaťom **Jurajom I. Rákocim**. Politická situácia Uhorsku bola pre **Habsburgovcov** neistá. Evanjelici a kalvíni sa dôrazne bránili voči rekatolizácii, ale aj mnohí vplyvní katolícki šľachtici neboli spokojní s obmedzovaním uhorskej autonómie a s nerešpektovaním starých slobôd krajiny. Vo februári 1644 sa **Juraj I. Rákoci** vydal na čele 15 tisícového vojska na pochod proti cisárovi. V marci opanoval Košice a začiatkom apríla sa zmocnil údolia Váhu. Ale 9. apríla 1644 v bitke pri Hlohovci utrpel od cisárskych vojsk citelnú porážku a musel ustúpiť na východ. Plánované

spojenie so Švédmi sa neuskutočnilo, lebo švédske vojská boli odvelené do boja proti Dánsku. Cisársky generál **Gôtz** a uhorský palatín **Mikuláš Esterházi** zatlačili nie veľmi bojaschopných povstalcov **Juraja I. Rákociho** na východ. Na jeseň 1644 sa Švédi opäť začali vracat' na Moravu a cisárske jednotky postupne vyprázdňovali východ i sever Uhorska a stiahli sa na západ. Na jar roku 1645 Juraj Rákoci opäť obsadil väčšiu časť Slovenska, opanoval Trnavu a jeho vojská prenikli cez Záhorie na Moravu. Armáda Juraja Rákociho v spojení so Švédmi sa pokúsila dobyť Brno, ale neuspela a v septembri 1645 bola pod jeho hradbami porazená a preto Rákoci pristúpil radšej na zmierenie. 16. decembra 1645 jeho vyslanci uzavreli v hornorakúskom meste Linec podpísanú mierovú dohodu s cisárom Ferdinandom III. Linecký mier bol významný najmä tým, že zaručoval slobodu vierovyznania aj pre poddaných. Tri roky po skončení ťaženia Juraja I. Rákociho sa podpísaním Vestfálskeho mieru v októbri 1648 skončila aj tridsaťročná vojna. Vojnou vyčerpané krajiny si mohli na nejaký čas oddýchnuť.

Tematínski zemepáni

Počas 16. storočia ovládala tematínsky hrad a panstvo mocná a vplyvná rodina Turzovcov. Postupne sa turzovské majetky tak zväčšili, že rod bol bezpochyby najbohatším v celom Uhorsku. Okrem Tematína aj so všetkými obcami vlastnili panstvá Hlohovec, Šintavu, Bytču, Bojnice, Oravu, Lietavu i rozsiahle majetky na Spiši. V roku 1624 odkázal Stanislav Turzo Tematín svojej dcére Eve, ale len pod podmienkou ak sa vydá inak mal majetok pripadnúť synovi Adamovi. Stanislav Turzo umrel v Piešťanoch 1. mája 1625. Jeho dcéra Eva zomrela už v roku 1627 a syn Adam v roku 1635. O rok nato smrťou Michala Turza vymrel slávny turzovský rod. Majetky po Turzovcoch sa dostali do rúk viacerých vlastníkov, spríbuznených s Turzovcami. 25. marca roku 1638 vydal kráľ Ferdinand III. v Bratislave inskripčnú listinu, na základe ktorej udelil niektoré turzovské majetky Jánovi, Ondrejovi, Zuzane a Kataríne Rottalovcom a Júliusovi Fitterovi ako manželovi Zuzany a Františkovi Šándorovi ako manželovi Kataríny. Okrem spišského panstva Richnava dostali Rottalovci a dvaja ženisi panstvo Tematín s obcami Hubina, Moravany, Modrovka, Hrádok, Hôrka, Lúka, Modrová, Stará Lehota, Nová Lehota a Ducové. Kráľ zdôvodnil túto inskripciu tým, že rod Turzovcov vymrel po meči a ich majetky pripadli korune, čo však nebola celkom pravda. Štyria vlastníci z moravského rodu Rotalovcov boli deti Jána Rotala a Márie Turzovej, sestry Stanislava Turzu a tak mali vlastne dedičské práva na niektoré majetky po matke a jej príbuzných.

Ferdinand II. novým majiteľom nariadil, aby všetky časti panstva, ktoré boli založené odkúpili a tak si obnovili vlastníctvo nad celým tematínskym panstvom. Ďalej ich žiadal, aby poddaných nezaťažovali novými dávkami a robotami, ale aby sa držali starého urbára a doterajších zvyklostí. S nadobudnutím panstiev bolo spojených veľa úkonov. Rottalovci a Šándor s Fitterom sa museli zaviazat', že poskytnú ochranu a útulok všetkým katolíkom z Nitrianskej stolice, ak si to budú okolnosti vyžadovať. Rovnako prisľúbili, že sa nespoja so žiadnym vonkajším alebo vnútorným nepriateľom legitímneho panovníka z rakúskej línie rodu **Habsburského**.

Už 2. júla 1638 sa kráľovský radca a najvyšší sudca Moravy **Ján Rotal** vzdal svojej časti na Tematíne a Richnave a za sumu 35 tisíc zlatých previedol svoj diel na fiškálnu správu. Takmer mesiac skôr, 4. júna 1638 kráľ **Ferdinand** už potvrdil **Štefana Čákiho** a jeho ženu **Evu Forgáčovú** ako nových vlastníkov čiastky, ktorej sa **Ján Rotal** vzdal. Pravda Čáki s manželkou musel vyplatiť spomenutých 35 tisíc zlatých. Či sa v skutočnosti všetko tak odohralo ako je na papieri napísané nie je možné celkom presne určiť. Čáki bol veliteľom pevnosti Szendrő, kde pôsobil aj **Ján Rotal** a obaja mali iste spoločné obchodné transakcie. **Rotal** si odstúpením čiastky Tematína a Richnavy vykryl isté pasíva voči Čákimu, i keď v listine, kde sa vzdáva svojich majetkov tvrdí, že sa mu zdá výhodnejšie venovať sa majetkom ktoré má na Morave a nie v Uhorsku. **Čákiho** aj s manželkou uviedla do držby ich čiastky na tematínskom panstve Ostrihomská kapitula. Uvedenie (štatúcia) sa diala tak, že sa na určené miesto pozvali richtári a prisazní z okolitých dedín, aby dosvedčili, že nemajú výhrady proti novovytyčeným hraniciam.

12. januára 1638 boli zástupcovia kapituly v Novej Lehote, odkiaľ sa presunuli do Starej Lehoty a Modrovej. 13. januára vykonali štatúciu v Hôrke, Hrádku a Lúke a potom prišli do Modrovky, kde bola šľachtická kúria. V nej sa konala štatúcia na ďalšie časti majetku.

Štefan Čáki dostal štvrtinu z Tematína s tým, že ak niektorá vetva **Rotalovcov** vymrie, jeho čiastka pripadne **Čákimu**, alebo jeho potomkom. To sa aj stalo, keď **Ondrej Rotal** umrel bez potomkov. 24. novembra 1662 potvrdil Leopold I. držbu štvrtiny Ondreja Rotala **Štefanovi Čákimu** staršiemu, kráľovskému taverníkovi. Od tej doby boli Čákiovci vlastníkami polovice tematínskeho panstva.

Rozdelenie obcí medzi zemepánov.

Všetky obce tematínskeho panstva sa rozdelili na štyri približne rovnaké časti a z každej čiastky sa vyhotovil súpis pre nového majiteľa. Tento súpis vykonaný v roku 1638 je najstarším dokladom o obyvateľoch Modrovej a ich majetku. V Modrovej bolo 12 sedliackych usadlostí a žilo na nich spolu 15 rodín. V časti patriacej Čákimu boli v súpise zachytené aj počty ťažných zvierat. U zámožnejších sedliakov nechýbali voly ani kone. V Modrovej žili títo obyvatelia:

Časť Štefana Čákiho a Evy Forgáčovej

Sedliacke usadlosti obývané: Ondrej Pauloviech, usadlosť trojštvrťtinová, mal 3 kone
Ján Galbanoviech, usadlosť štvrtinová
Adam Calban, usadlosť polovičná, mal dva voly
Juraj Krajčovič; usadlosť polovičná mal koňa
Ján Škulko, usadlosť polovičná
Ján Beniak, usadlosť polovičná, mal koňa a dva voly
Michal Beňo, usadlosť polovičná
Sedliacke usadlosti opustené: Gregorovské, usadlosť celá
Ševcovské, usadlosť celá
Jána Krajčoviech, usadlosť polovičná
Adama Pšenicu, usadlosť štvrtinová
Galbanovské, usadlosť štvrtinová
Želiarske usadlosti obývané: Adama Haša
opustené: Jána Krajčoviech

Časť Františka Šandora a Katariny Rottalovej.

Sedliacke usadlosti obývané: Juraj Kabát, usadlosť celá
Ján Kozman, usadlosť celá
Štefan a Juraj Lehotský, usadlosť polovičná
Pavol Pavloviech, usadlosť polovičná
Ján Matejkoviech, usadlosť polovičná
Sedliacke usadlosti opustené: Šeboviech celá
Čížikovské celá
Michalovské polovičná
Želiarske usadlosti obývané: Adam Kováč
Michal Šebo

Časť Ondreja Rotala.

Sedliacke usadlosti obývané: Adam Lacoviech, usadlosť celá
Juraj a Michal Rohoška, usadlosť celá
Pavol Černák, usadlosť trojštvrťtinová
Martin Haša, usadlosť štvrtinová
Samuel Šajba, usadlosť polovičná
Michal Valentoviech, usadlosť polovičná
Juraj Haša, usadlosť štvrtinová
Adam Černák, usadlosť štvrtinová
Opustené. Ďuričakovské celá.
Adama Hasu, polovičná
Holovské polovičná
Jána Konáčoviech, štvrtinová
Ondreja Konáčoviech, štvrtinová
Želiarske obývané: Jána Konáčoviech
Martin Senák

opustené: Jána Krajčoviech
Časť Zuzany Rottalovej a Júliusa Fittera.
Sedliacke usadlosti obývané: Ján Blaškoviech, usadlosť celá
Ondrej Gregoroviech, usadlosť celá
Imrich Ďurkoviech, usadlosť polovičná
Zuzana Ďurkoviech, usadlosť polovičná
Martin Markoviech, usadlosť polovičná
Opustené: Gunišské celá
Congorské celá
Kováč Adamovské, polovičná
Zrnákovské polovičná
Želiarske obývané: Adam Pšenica
Opustené: Gregorovská

V roku 1641 v Modrovej patrili Rotalovi sedliaci Martin Lacoviech, Juraj Lacoviech, Michal Rohoška, Juraj Haša, Ján Kováč a Ján Pobiecky, hospodáriaci na polovičných alebo štvrtinových usadlostiach. Rovnako bol vlastníkom aj želiarov: Martina Hašsu, Michala Valentoviech, Juraja Novanského, Juraja Rohošku, Benedikta Beňa, Mateja Zernák, Jána Krajčího. Usadlosti Pavla Černáka, Adama Hašu a Holovská boli opustené. Činžu platili tiež trikrát do roka, sedliak na celej usadlosti po 14 denárov, miesto panskej krčmy dávali spolu 2 zlaté a 15 denárov, výkrmné platili tiež spoločne vo výške troch zlatých. Niektoré naturálne dávky sa nahrádzali peniazmi. Namiesto údenáča dával každý sedliak po jeden a pol denára, miesto syra 7 denárov a za koláč každý po 6. Rovnako ako obyvatelia Modrovky dávali na Vianoce jedného kopúna a 6 vajec. Z celej usadlosti odvádzali tri merice raže, dve jačmeňa a tri ovsy. Zo súpisu sa dozvedáme, že v Modrovej sa aj v tej dobe vyberalo horské mýto.

Vojna s Turkami v rokoch 1663 - 1664.

Modrová pod tureckým panstvom.

Neustále spory a drobné konflikty na Uhorsko - tureckej hranici prerástli do novej vojny, ktorá vypukla v roku 1663. Hlavný nápor tureckých vojsk vedených vezírom **Mehmedom Köprülüm** smeroval k Novým Zámkom. Po niekoľko týždňov trvajúcom obliehaní musel veliteľ pevnosti Adam Forgáč prijať čestné podmienky kapitulácie ponúkané Turkami a 25. septembra 1663 Nové Zámky opustil aj so zvyškom posádky.

Ešte počas obliehania Nových Zámkov boli z tureckého tábora vyslané početné oddiely ľahkej jazdy, aby zabezpečili vojsku potraviny a krmivo. Začiatkom septembra vtrhli na dolné Považie a vypálili Hlohovec. Pri Hlohovci prešli cez Váh na druhú stranu a pustošili tureckými nájazdmi doposiaľ takmer nedotknutý kraj medzi Trnavou a Skalicou ba vtrhli aj na Moravu. Vypálili a vyplienili mnohé obce a mestecká a tisíce ľudí odviekli do zajatia.

Po obsadení Nových Zámkov turecký postup na sever pokračoval. 4. októbra 1663 si veľká skupina Turkov a Tatárov presekala cestu cez strážený priechod Jarok v horách medzi Trenčínom a Bánovcami. Opäť sa im podarilo preniknúť na druhú stranu Váhu a vpadli na Moravu.

Hlavné turecké sily dosiahli v októbri 1663 niekoľko ďalších vojenských úspechov. Dobyli Nitru, Levice a zmocnili sa aj hradu Hlohovec. Koncom septembra 1663 poslal **Husejn paša**, veliteľ Nových Zámkov, obyvateľom obcí severne od Hlohovca výzvu, aby uznali tureckú zvrchovanosť. Tým dedinám, ktoré odmietnu poddať sa Turkom hrozil záhubou. Obce nemali inú možnosť, len sa podrobiť, pretože po obsadení Nových Zámkov a Hlohovca nestála Turkom v ceste žiadna prekážka. Aj obyvatelia Modrovej a Modrovky sa poddali Turkom. Obce boli začlenené do Novozámockého ejáletu (kraja) a Nitrianskej nájhije (okresu) a formálne sa stali súčasťou obrovskej Osmanskej ríše. Je pozoruhodné, že dočasné turecké panstvo sa rozprestieralo len v rovinatom údolí Váhu a do hôr príliš nesiahalo. Susednú Starú Lehotu Turci už nepovažovali za svoju dedinu.

Turci spísali svojich nových poddaných do osobitného daňového súpisu (defteru) a vyrubili dane. V tej pohľutej dobe však iste došlo k nepresnostiam a mnohí obyvatelia v tureckých spisoch neboli zachytení. Modrovú si Turci zapísali do daňového defteru pod menom Veliká Modrová. V obci poznačili 31 chlapov povinných platiť daň z hlavy a nasledujúcich 26 vlastníkov domov:

Horkov Jožo, Horkov Jano, Lacoví Ďuro, Lacoví Mikuláš, Lacoví Jano, Pavol Ďuro, Lustoví Jano, Tomáš Pavol, Mišo Paulo, Kováč Martin, Lacoví Ďuro, Rákoška Jano, Sohor Ďura, Lubnický Matej, Krahujce Ondrej, Peško Štefan, Diják Jano, Ferenc Red, Višne Matej, Luštoví Mikuláš, Rakovan Jano, Rakovnický Martin, Štefan Zagar, Kalica Ján.

Pri prepise mien, ktorý sa robil priamo v dedine, došlo zo strany tureckých úradníkov k niektorým chybám a zmätkom, no i tak je tento zoznam cenný, lebo nám poskytuje údaje o menách obyvateľov v takej podobe, ako ich používali oni samotní. V Modrovej boli poplatky vyrobené takýmto spôsobom hodnota bola vyjadrená v tureckej minci nazvanej akče:

26 vlastníkov domov, každý po 50 akče,	spolu 1300 akče
desiatok z obilia 145 kila	spolu 2900 akče
dvojnásobný desiatok 130 kila	spolu 1300 akče
desiatok z muštu 350 pínt	spolu 1750 akče
desiatok zo včelínov	spolu 370 akče
na odmenu hájnikov a daň za pasenie	spolu 130 akče
daň z oviec	spolu 75 akče
daň za drevo a seno	spolu 195 akče
daň z ošípaných	spolu 160 akče
daň z mlyna o jednom kameni	300 akče
Spolu	8180 akče

Na konci roka 1663 sa situácia začala obracať k lepšiemu, pretože do Trenčianskej a Nitrianskej stolice, ktoré boli najviac ohrozené, prišli cisárske jednotky a oddiely spojencov z Nemecka. Po počiatkovej panike a bezradnosti sa podarilo zhromaždiť pomerne veľký počet vojakov a tak vpády Turkov a Tatárov ustali. Na jar v roku 1664 kresťanské vojská prešli do ofenzívy. Oslobodili Nitru, Levice a Turkov vyhnali aj z hlohoveckého hradu. Začiatkom augusta 1664 cisárska armáda a spojenecké vojská vybojovali víťaznú bitku s hlavnými silami Turkov pri mestečku Svätý Gothard, ležiacom na rakúskych hraniciach. Krátko po tomto úspechu uzavrel cisár Leopold I. v mestečku Vašvár s Turkami mier za nie veľmi výhodných podmienok. Podľa mierovej zmluvy Nové Zámky zostali v tureckých rukách, no cisár si mohol ako náhradu za stratenú pevnosť na pravom brehu Váhu vybudovať nové opevnenie. Len niekoľko mesiacov po podpise mieru sa urýchlene začalo s výstavbou novej mohutnej pevnosti. Po dokončení dostala meno Leopoldov. Zakrátko moderná a neobyčajne silno vyzbrojená leopoldovská pevnosť chránila sídla na pravom brehu Váhu pred tureckými výpadmi. Pomery na druhej strane rieky, kde ležala Modrová boli neisté, pretože táto časť nebola priamo chránená. Vzhľadom na to, že obyvatelia Modrovej i ďalších okolitých obci sa na jeseň 1663 poddali Turkom, títo si naďalej nárokovali na platbu vyrúbenej dane. Svedčí o tom aj list úradníka beckovského panstva Martina Orišku z augusta roku 1667:

Ale však predce se obavaji lidé, aby nejaký vpád k nám Turek neučinil Než na ten čas, kdy byl vyšel k Frištaku, (Hlohovec) žadnej škody neučinil, toliko od tych poddancov, kteri list od Turka maju, pyta plat až po Hurku (Hôrka) v panství temetínskem.

Koniec tureckého panstva.

Aj druhá polovica 17. storočia i počiatkové desaťročie storočia nasledujúceho boli dobou veľmi nekludnou. Stála prítomnosť Turkov a stupňujúce sa náboženské a politické spory medzi uhorskou šľachtou a viedenským dvorom vyvolávali miestne konflikty a rozbroje, ktoré napokon vyústili do všeobecného odboja. V roku 1678 sa na čelo nespokojencov postavil mladý magnát **Imrich Tököly**. S kuruckým vojskom a s tureckou podporou sa vydal na pochod z východných

častí krajiny na Slovensko. V roku 1682 sa zmocnil Košíc. Po tomto úspechu ho turecký sultán **Mohamed IV.** vymenoval za kráľa Horného Uhorska. V priebehu niekoľkých mesiacov obsadil väčšiu časť Slovenska a v júli 1683 sa pripojil k jadrú tureckých vojsk tiahnúcich ku Viedni. Dvojmesačné obliehanie hlavného mesta Habsburskej ríše sa však skončilo zdrvivúcou porážkou 200 tisícovej osmanskej armády, čo zároveň znamenalo aj postupný koniec tureckého panstva v Uhorsku. V roku 1685 boli oslobodené Nové Zámky a Turci boli postupne zatlačení na juh krajiny. Tökolyho kuruci kapitulovali pod tlakom cisárskych zbraní a väčšina z nich prešla na stranu panovníka. Zvyšky kurucov do roku 1685 vyprázdňili územie Slovenska.

Po dobytí Budína v roku 1686 boli Turci zatlačení do južného Uhorska. Ale ani po, veľkých vojenských porážkach neboli ochotní vzdať sa svojho panstva v Uhorsku. Vojna, ktorá sa začala pre spojené kresťanské sily tak úspešne sa ustavične preťahovala. V južných častiach krajiny a na Balkáne sa bojovalo až do roku 1699. Počas šesťnást rokov trvajúcej krutej vojny museli najmä poddaní, no i ostatné obyvateľstvo Slovenska priniesť mnohé obete - finančné, materiálne, aj ľudské. Museli vo svojich príbytkoch každoročne znášať zimovanie surových cisárskych žoldnierov, platiť nezvykle vysoké poplatky na vojsko, zásobovať ho potravinami i iným materiálom. Vyberanie potravinových dávok a daní bolo veľmi bezohľadné a robilo sa za asistencie vojakov. Obyvatelia susednej Starej Lehoty v roku 1687 všetci ušli do hôr, keď sa dozvedeli, že na Lehotu sa idú vyberať dávky pre vojsko. Vojaci si však peniaze zobrali od zemepána - grófa Čákiho v Moravanoch a ten ich potom surovo vymáhal od svojich poddaných.

Tematínske panstvo. Modrová v 2. polovici 17. storočia.

Aj v druhej polovici 17. storočia zostávali obce tematínskeho panstva rozdelené medzi niekoľkých majiteľov a tak celková majetková situácia bola veľmi neprehľadná. Panstvo nieslo zaužívaný názov tematínske, no hrad už na ubytovanie zemepánov neslúžil. Jednotliví majitelia si postupne vybudovali v niektorých obciach pohodlné kaštiele, kam sa sústredila aj hospodárska správa vlastníckych čiastok. Takým spôsobom sa z pôvodného tematínskeho panstva vytvorili tri zeme panské domény - Moravany, Lúka a Brunovce, spočiatku úzko prepojené. V priebehu nasledujúceho storočia napokon vznikli tri navzájom už nezávislé panstvá. Lesy však až do konca 18. storočia zostávali spoločné a lesný majetok niesol ešte pôvodný názov tematínske panstvo. Ťažký život poddaných v 17. storočí komplikovali nielen vojny a nepokoje, ale aj niektorí hospodárski úradníci tematínskeho panstva. Takým bol aj Adam Céry, správca čákiovskej polovice, ktorý sa dopustil viacerých prechmatov voči poddaným a podvádzal svojho zemepána. V auguste 1665 ho vyšetrovala osobitná komisia Nitrianskej stolice. Komisia zasadala v Modrovej, pretože tu sa sústreďovala nelegálna činnosť Céryho. Komisia si pozývala svedkov a vypočúvala ich sťažnosti na správcu panstva. Podľa ich výpovedí Adam Céry využil zmätky počas vojny s Turkami v rokoch 1663-1664 a privlastnil si časť potravinových dávok vyberaných pre vojsko po dedinách tematínskeho panstva. Keď sa Turci blížili, evakoval panské majere a zásoby v nich nechal doviezť do hôr, no tam spolu so svojimi komplicmi časť z nákladu rozkradol. Proti Cérymu svedčil aj Juraj Hradel, mlynár z Modrovky, že ho surovo zmlátil. Ján Beniak z Modrovej vypovedal, že Céry ho odsúdil na pokutu pol toliara a keď mu ho nedal, počas vojny s Turkami násilne od jeho úbohej manželky zobral celý dukát. Martin Kováč z Modrovej vypovedal, že počas uplynulej vojny utrpel na Tematíne škodu 20 zlatých, keď mu v zmätkoch, ktoré vtedy panovali Céry zapatrošil voz. Dorota Šimkových, vdova z Modrovky vypovedala, že Céry spolu s Tajnajom vzali pod nejakou zámienkou jej staršieho brata do väzenia na hrade, kde ho chceli zbiť na smrť. Dala im poldruha zlatého a perinu, aby ho prepustili. Panský sluha dosvedčil, že Céry nakradnuté a nalúpené veci nechal odvieť na siedmych alebo ôsmich vozoch. V sudoch boli šaty, 90 meríc obilia, pluhy, železá, krompáče, laná a iné veci. Tento podarený panský správca vykradol aj hrad. Na základe výpovede Jána Tomašiča z Novej Lehoty sa dozvedáme, že v tej dobe šarapatili na okolí zbojníci. Lehot'ania ich chytili a ich výzbroj - dve riadne pušky a jednu šabl'u od nich zobral Céry a dal ich svojim

ľuďom, ktorí neboli o nič lepší. Ako sa skončil tento zaujímavý, no iste nie ojedinelý prípad skorumpovaného a nečestného panského úradníka, o tom už žiaľ pramene mlčia.

Na sklonku 17. storočia sa majetkové vlastníctvo zemepánov na tematínskom panstve ešte viac rozdrobilo. Štefan Čáki potreboval hotové peniaze. Získaval ich pôžičkami od šetrnejších šľachticov ako bol on sám, v nejednom prípade aj od panských úradníkov. Za požičané peniaze im zálohoval viacero sedliackych usadlostí, do tej doby, kým pôžičku nevyplatil. Títo prechodní majitelia jednej, či dvoch poddanských usadlostí sa takmer vždy usilovali o maximálny možný výnos zo zálohovaného majetku, čo však najviac pocítili poddaní. V roku 1689 Štefan Čáki zálohoval v Modrovke pustú usadlosť Marinkovskú a jednu obývanú štvrtinovú usadlosť za sumu 100 zlatých. Prechodným majiteľom sa stal provizor na temtínskom hrade a správca Čákiho majetkov Ján Lovčáni. V tom istom roku zobral Štefan Čáki od Mikuláša Muženiča 100 nemeckých zlatých a dal mu do zálohu svojho poddaného Františka Beňáka v Modrovej s celým jeho hospodárstvom. V roku 1690 zálohoval už spomenutému Lovčanimu usadlosť Jura Paulovicha v Modrovej za 150 zlatých. 3. marca 1690 Čáki zobral v Čachticiach od Štefana Novotu 268 zlatých a dal mu v Modrovej do zálohu usadlosti Martina Záhona zvaného Škulko, Františka Zernáka a Ondreja Valachoviech. 6. októbra 1690 zálohoval Čáki ďalšie pusté usadlosti v Modrovej Matejovi Benickému za 200 zlatých. Keď v decembri roku 1692 Adalbert Šándor ako pokladník Nitrianskej stolice mal vybrať od Štefana Čákiho stoličnú dávku (impozíciu) vo výške 15 zlatých a 84 denárov za rok 1691, Čáki si do neho sumu požičal a do zálohu mu dal pustú usadlosť v Modrovej. Aj táto skutočnosť svedčí o slabom gazdovaní Štefana Čákiho. Zato Adalbert Šándor bol lepším hospodárom. V nasledujúcich rokoch odkúpil zálohy Lovčaního a Léwaya v Modrovej a pravdepodobne i ďalšie zálohované čiastky. Postupne sa stal hypotekárnym vlastníkom väčšej časti obce. V roku 1697 si dokonca zobral do zálohu dve lúky od poddaného Františka Zrnaka, jednu u Slivnice a druhú u Skalky za 10 zlatých. A v tom istom roku aj od Mikuláša Lacových dve lúky "poniže Velkej Modrovej". Prvá lúka sa nazývala V ohrádkach a druhá Vedle durkovej poniže knazskej. Jedna lúka bola slobodná a druhá patrila k urbárskym, tzv. gruntovným pozemkom. Potvrdenie o tomto majetkovom prevode vystavil vlastnou rukou Jozef Sigismundi, podpísaný ako *richtár Velkomodrovský*. Tento dokument je nielen najstaršou dodnes dochovanou obecnou písomnosťou, ale aj jeden zo zriedkavých prípadov tej doby, keď dedinský richtár vedel vlastnoručne písať.

V roku 1693 si nechal Štefan Čáki potvrdiť svoje majetkové práva Leopoldovi I. Z potvrdenia sa dozvedáme, že Štefan Čáki mladší bol jednou z najvýznamnejších osobností vtedajšieho Uhorska. Bol kráľovským sudcom, najvyšším vojenským veliteľom Horného Uhorska a dedičným županom Spišskej stolice. Cisár Leopold I. vymenoval aj všetky zásluhy Čákiho, najmä však to, že sa podieľal na obrane Viedne pred Turkami v roku 1683. Iste nás môže prekvapiť, že Čáki si nechal potvrdiť vlastníctvo, na ktoré mal nesporný dedičský nárok. No situácia okolo tematínskeho panstva bola mimoriadne komplikovaná a majetkové vzťahy veľmi nejasné. Pri delení pôvodných štyroch častí na základe dedičských práv, zálohovania, darovania, či iných právnych aktov sa majetky ešte viac rozdrobili. Časť z panstva pripadla v druhej polovici 17. storočia Berčéniovcom. Rodina Berčinských mala majetkové práva aj v Brunovciach, no postupne sa jej dostali do rúk Piešťany a na základe zálohu i čiastky niektorých obcí tematínskeho panstva, ba i samotný hrad. Gróf Mikuláš Berčeni, generál a župan Užskej stolice bol oprávneným majiteľom podielov v Modrovej, Modrovke a Novej Lehote i hrade. Narodil sa na Tematíne a na začiatku 18. storočia zohral významnú politickú úlohu v živote krajiny.

Povstanie Františka II. Rákociho

Berčeni prežil detstvo a rannú mladosť na Tematíne i v okolitých obciach, najmä v Brunovciach, kde jeho otec začal stavať kaštieľ. Oženil sa s Kristínou Čákiovou, ktorá dostala do vena niektoré čiastky čákiovského dielu a tak sa Berčeniho vlastníctvo zdedené po otcovi ešte viac rozrástlo. Ďalšie osudy Mikuláša Berčeniho boli spojené s účinkovaním Františka II. Rákociho

potomkom slávneho a odbojného rodu a dedičným županom Šarišskej stolice. Berčeni s Rákocim a niekoľkými nespokojnými šľachticmi zosnovali protihabsburské sprisahanie. V roku 1700 vyšli však plány sprisahancov najavo a František II. Rákoci spolu s ďalšími komplicmi boli zatknutí. Mikuláš Berčeni sa včas dozvedel o nebezpečí a podarilo sa mu z kaštieľa v Brunovciach, kde sa v tej dobe nachádzal, ujsť do Poľska. O niekoľko mesiacov ušiel z cisárskeho väzenia aj Rákoci a po naháňačke plnej dobrodružstiev zmizol prenasledovateľom v Poľsku. Tam sa opäť stretol so svojim druhom a obaja začali pripravovať odboj v Uhorsku. S finančnou pomocou Francúzska a poľských veľmožov si najali niekoľko sto žoldnierov a na ich čele sa v júni 1703 nečakane objavili na východe krajiny, kde mal Rákoci rozsiahle majetky. Na výzvy Rákociho a Berčeniho sa tisíce nespokojencov hrnuli pod povstalecké zástavy. Viedeň nemala na potlačenie povstania dostatok síl, pretože Habsburská ríša viedla vojnu s francúzskym kráľom Ľudovítom XIV. o španielsky trón. Masy nespokojného sedliactva i odbojnej šľachty neustále rozširovali rady povstalcov. Na jeseň povstalci opanovali už väčšiu časť krajiny. 30. novembra 1703 pritiahli kurucké oddiely od Bojníc k Topolčanom, kde sa zhromaždila i šľachtici Nitrianskej stolice a pridali sa k povstaniu. Zbrane sa chopili aj Berčeniho poddaní na tematínskom panstve a so svojim osudom nespokojní evanjelici na Myjavských kopaniciach. Na začiatku roku 1704 bola už väčšina krajiny v rukách povstalcov.

Mikuláš Berčeni sa stal hlavným veliteľom povstaleckých vojsk a v tejto funkcii zotrval až do konca odboja v roku 1711. Od sklonku roku 1703 sa na západnom Slovensku húževnato bojovalo. V rukách cisára zostal Trenčín, Leopoldov i Bratislava, no zvyšné územia zväčša kontrolovali povstalci, ľudovo nazývaní aj kuruci. V máji 1704 porazili kuruci vedení Berčeniom cisárskych pri Smoleniciach. V bitke pri Trnave, iba dva dni po Vianociach 1704, sa šťastie priklonilo na stranu cisárskych zbraní.

Obyvatelia západného Slovenska si počas Rákociho povstania veľa vytrpeli. Mnohí slúžili vo vojsku, ale aj tí čo nebojovali museli vojakom dávať peniaze, dodávať potraviny, povoz, alebo pracovať na výstavbe poľných opevnení. Nadšenie ľudí s predlžujúcou sa vojnou a stupňujúcimi sa útrapami postupne vyprchalo.

Rozhodujúce udalosti sa odohrali v lete roku 1708. V prvej polovici júla zhromaždili Berčeni a Rákoci hlavné povstalecké sily na okolí Nitry. Kuruci v počte asi 18 tisíc sa presunuli z údolia rieky Nitry cez doliny Považského Inovca a 22. júla táborili pri Moravanoch. Odtiaľ prešli na druhý breh Váhu a vojsko 5 dní ležalo na poliach medzi Krakovanmi a Trebatícami. 31. júla Kuruci opäť prekročili Váh a utáborili sa medzi Modrovkou a Lúkou. 1. augusta 1708 sa vydali na pochod k Beckovu a Trenčínu, kde sa 3. augusta odohrala rozhodujúca bitka. Kurucká armáda bola rozprášená a povstalci sa po tejto katastrofe už na významnejší odpor nezmohli. Vojna však trvala až do jari 1711. Na konci apríla zložili zvyšky povstalcov zbrane a prisahali vernosť cisárovi. Mikuláš Berčeni i František II. Rákoci neprijali milosť od cisára Jozefa I. a dali prednosť vyhnanstvu. Snem v roku 1715 obom vodcom povstania skonfiškovoal všetky majetky. Berčeni prišiel o všetky svoje podiely, ktoré vlastnil na tematínskom panstve. Po konfiškácii Berčeniho časť v Modrovej i v okolitých dedinách prešli pod právomoc komory a jej prostredníctvom ich dostal barón **Karol Locher**. Kardinál Imrich Čáki, kaločský arcibiskup, správca varadínskeho biskupstva a majoritný vlastník panstva Moravany spravoval taktiež časti v uvedených obciach. Počas zmätkov panujúcich na sklonku Rákociho odboja sa niektorých skonfiškovaných častí zmocnil a užíval z ich výnos. Učinil tak na základe dedičských a zemepanských práv, pretože sa ako dedič pôvodných majiteľov tematínskeho panstva cítil byť k tomu oprávnený. Pritom však Čákiho mladší brat Štefan, patrilo tiež medzi vytrvalých prívržencov Rákociho a konfiškácia sa mala týkať aj jeho majetkov. Keďže barón Locher zakrátko zomrel, mal celú vec uľahčenú. Vdova po barónovi spornú záležitosť predložila súdu, no ten v roku 1718 rozhodol o tom, že čiastky v Modrovke a v Novej Lehote majú zostať Čákiovcom. Vdova po barónovi bola však odškodnená sumou 800 zlatých.

Osud obce v 18. storočí

Po skončení povstania Františka II. Rákociho sa v priebehu niekoľkých rokov pomery v krajine ukludnili. V roku 1715 nariadil uhorský snem, aby bol vykonaný celokrajinský súpis tých, ktorí vlastnili majetok a platili dane. Bol to vlastne prvý celouhorský súpis poddaných. Aby sa zamedzilo podvodom sčítanie vykonávali úradníci cudzej stolice. Podľa záznamov z tohto sčítania, žilo v Modrovej menej rodín ako v Modrovke (26), iba 24. 10 bolo sedliackych a 14 želiarskych. Aj plocha obrábanej pôdy bola menšia, 32 bratislavských meríc pôdy, 55 kopáčov vinogradov a 10 koscov lúk. 22 mien jej obyvateľov bolo slovenského pôvodu a dve maďarského.

V roku 1720 bola Modrová stále menej ľudnatá ako Modrovka. Obývalo ju 15 rodín, 12 sedliackych a 3 želiarske. Výmer obrábaných polí bol 46 bratislavských meríc, lúk 11 koscov a 30 kopáčov vinogradov.

Oba súpisy neboli vykonané veľmi presne. Obyvatelia zo strachu, že budú zaťažení ďalšími daňami a službami priznávali v menšiu výmeru obrábanej pôdy a aj richtári, ktorí pri tejto činnosti s vrchnosťou spolupracovali, dávali skreslené informácie o počte rodín vo svojich obciach, takže je oprávnené predpokladať, že v skutočnosti bolo obyvateľstva i obrábanej pôdy vždy o niečo viac. Podľa súpisu Modrová patrila medzi stredne veľké obce. V Hrádku napočítali v roku 1720 35 domácností, v Hubine 36, v Lúke 19, rovnako i v Starej Lehote, v Moravanoch 18, v Hôrke 29 a v Kočovciach sotva 5. V Novom Meste bolo len 49 domácností.

Hoci po skončení poslednej kuruckej vojny sa životné pomery o niečo zlepšili, lebo nastalo dlhé obdobie mieru a obyvateľstvo si na rozdiel od predchádzajúcej doby mohlo byť isté svojim majetkom, no i tak bol život poddaných v Modrovej neľahký. Zemepánske dávky i štátne dane zaťažovali skromné poddanské hospodárstva a pri plnení povinností uložených štátom musel poddaný siahnuť na dno svojich síl i ekonomických možností. Keď sa vyskytol neúrodný rok, či iné problémy, nemal poddaný inú možnosť, len odpredať, alebo zálohovať pôdu, ktorá však bola takmer jediným jeho zdrojom obživy. Našetriť iba niekoľko zlatých bolo pre väčšinu z nich prakticky nemožné. Od polovice 18. storočia sa životné podmienky poddaných postupne zlepšovali. Veľkú zásluhu na tom mali dvaja osvietení panovníci, Mária Terézia (1740-1780) a jej syn Jozef II.

Začiatok vlády mimoriadne schopnej i pôvabnej Márie Terézie nebol veľmi šťastný. Vo vojne habsburské dedičstvo (1740-1748) si musela obhajovať svoje právo na tróne. Integritu monarchie sa síce s veľkým vypätím síl podarilo zachrániť, no za cenu odstúpenia Sliezska nepriateľskému Prusku. No Mária Terézia nebola ochotná len tak poľahky sa vzdať tejto bohatej krajiny svojho mocnárstva a pripravovala odvetu, čo viedlo k sedemročnej: vojne s Pruskom a jeho spojencami v rokoch 1757-1763. Po skončení vojny nastalo : obdobie mieru, počas ktorého sa panovníčka a jej radcovia zamerali na zlepšenie postavenia poddaných. Aby sa zabránilo preťažovaniu poddanského obyvateľstva zo strany zemepánov finančnými poplatkami, naturálnymi dávkami a robotnými povinnosťami, bola predpísaná jednotná povinnosť platiaca pre celú krajinu odvodená od veľkosti majetku poddaného a bonity obrábanej pôdy. Cieľom tohto opatrenia bolo zredukovať najmä robotné povinnosti poddaných, ktoré v priebehu 17. a 18. storočia neúmerne vzrástli. Táto reforma sa nazýva urbárskou, lebo poddanské povinnosti voči zemepánovi sa oddávna spisovali do osobitných kníh nazývaných urbár. Prv než sa pristúpilo k reforme vykonaný bol podrobný prieskum poddanských povinností obyvateľov každej obce. Urbárske písomnosti Modrovej sa kdesi stratili a nie je možné sa s nimi bližšie oboznámiť. Zanedlho po urbárskej regulácii, v roku 1777, vykonala Nitrianska stolica na svojom území presný súpis všetkých obcí a ich obyvateľov. V Modrovej žilo 14 sedliackych a 11 želiarskych rodín, čo bolo spolu 172 osôb. V obci bol farský kostol, škola, krčma a jeden drevený mlyn. Modrovčania platili spolu 202 zlatých štátnej dane, keďže úradníci odhadli veľkosť poddanskej pôdy na dve a štvrt' usadlosti. Vtedajšia daňová jednotka „dika“ obsahovala nielen rozsah poľnohospodárskej pôdy, ale zohľadňovala aj ďalšie možné príjmy poddaných. Dík vymerali na

celú obec 52, čo bolo vzhľadom na okolité obce pomerne málo. V súpise sa prvýkrát stretávame s údajom, že v Modrovej v tej dobe žila židovská rodina. Mala spolu štyroch členov.

Okolo roku 1775 sa na základe hypotéčného (zálohvého) práva sa Modrová i Modrovka dostali do držby rodín Zerdaheli a Motešickí.

Mária Terézia sa zaslúžila o reformu urbára a za jej panovania sa začala presadzovať aj školská reforma a viacero ďalších opatrení, smerujúcich k zlepšeniu života poddaných a k odstráneniu mnohých prežitých javov, akým bolo napríklad mučenie a pod. V reformách pokračoval i najstarší syn Márie Terézie, cisár Jozef II. (1780-1790). V roku 1781 vydal Tolerančný patent. Tri nekatolícke cirkvi boli postupne zrovnoprávnené s katolíckou cirkvou a evanjelickí, kalvínski i pravoslávni veriaci prestali byť obmedzovaní vo svojich právach. V obvode rímsko-katolíckej fary v Modrovej sa vydanie Tolerančného patentu týkalo niekoľkých desiatok evanjelikov augsburského vyznania, ktorí však v Modrovej ani v Modrovke nebývali. Boli roztrúsení najmä na Dastínskej kopanici a niekoľko evanjelikov žilo aj v Lúke.

Ďalším reformným krokom Jozefa II. bolo zrušenie nevoľníctva v roku 1784. Poddaní sa mohli voľne sťahovať, predávať i nadobúdať majetok, nechať svoje deti vyučiť remeslu alebo i študovať a to všetko na základe vlastného rozhodnutia. Obmedzenie sťahovania poddaných, zavedené ešte v roku 1514, bolo definitívne odstránené a závislosť poddaných na zemepánovi sa výrazne zmenšila.

Poddanské povinnosti

Obyvatelia Modrovej patrili takmer bez výnimky k poddanskému stavu. Aby sme si mohli lepšie predstaviť ako žili naši predkovia v predchádzajúcich storočiach až do úplného zrušenia poddanstva v roku 1848 musíme sa aspoň zbežne oboznámiť so povinnosťami, ktoré ležali na pleciach poddaných a niektorými zákazmi a obmedzeniami, strpčujúcimi poddaným život. Poddaný, akým bol každý obyvateľ oboch našich obcí, platil krajinskú daň, neskôr slúžil vo vojsku a vojsko aj vydržoval, cirkvi dával desatinu z úrody a z každej usadlosti kurča. V stredoveku ak túto povinnosť voči cirkvi zameškal, mohol byť daný do cirkevnej kľatby. Zemepánovi odvádzal deviatok z úrody a platil činžu, platil mu mýto, od roku 1514 pracoval pre svojho zemepána jeden deň v týždni zdarma, čo sa však postupom rokov neustále zvyšovalo, takže v 18. storočí mal odpracovať od jednej usadlosti 104 dní pešej roboty, želiar 18 dní a podnájomník bez domu - podželiar 12 dní. Poddaný nesmel voľne obchodovať, musel užívať panský mlyn, piť zemepánovo víno, musel poskytnúť zemepánovi svoj hnoj, dovoliť mu oškľbať husi, musel zemepánovi prepustiť slamu na zaväzovanie vinohradov, musel platiť strážcov panských vinohradov, platil pánovi taxu za popis pozostalosti a za rozdelenie majetku. Poddaný sa nesmel stať biskupom ani arcibiskupom, ak zemepán odprisahal, že zlaté predmety u poddaného patria jemu, musel ich poddaný vydať, poddaný nesmel poľovať a chytať vtákov, no od každej usadlosti musel každoročne poslať jedného človeka na tri dni za honca na panskú poľovačku. To je len krátky výpočet toho, čo uhorské zákony v priebehu storočí poddanému zakázali alebo prikázali. Okrem toho si svoje osobitné regule určil aj zemepán. V polovici 18. storočia zakázalo tematínske panstvo chytať vo všetkých potokoch ryby a raky, inak hrozila pokuta 6 zlatých, alebo 12 palíc na dereši. Ak poddaný zobral drevo z hájených lesov, dostal 12 zlatých pokuty, alebo 30 palíc.

Od 16. storočia najväčšie zaťaženie predstavovala mimoriadna daň, zvaná aj rováš, ktorú odhlasoval snem na jeden či dva roky. V 16. storočí bola snemom požadovaná už tak často, že sa jej platenie stávalo pravidelným. Výška rovášu bola najprv jeden, neskôr dva zlaté na jednu poddanskú portu.

Za vlády **Leopolda** (1657-1705) sa štátna daň prudko zvýšila, aj keď v súvislosti s obrovskou produkciou mexických strieborných baní dochádza k poklesu hodnoty mince. Na jednu portu sa vyžadovalo až 40 zlatých a suma 8-9 zlatých ročnej dane od jedného prosperujúceho sedliaka sa nepovažovala za neúnosnú, čo bol viac ako desaťnásobok toho, čo

museli odvádzať poddaní na sklonku 16. storočia. Okrem toho bola zavedená aj spotrebná daň za víno, pivo, pálenku a mäso.

Šľachta bola oslobodená od poplatkov požadovaných štátom. Za túto výsadu šľachtici boli v prípade potreby povinní konať vojenskú službu v rámci stoličného šľachtického vojska. Výzbroj i koňa si museli obstaráť na vlastné náklady. Vojenská povinnosť sa v súvislosti s tureckým nebezpečením vzťahovala i na poddaných. Od roku 1543 zákon povoľoval hradným kapitánom v prípade nebezpečia pribrať do zbrane i poddaných. Neskôr poddaný obrábajúci jedno poplužie mal si obstaráť pušku, prach a olovo. Poddaný obrábajúci polovičnú výmeru sa musel v prípade potreby vyzbrojiť lukom, šípami, štítom a mečom. Počas 16. a 17. storočia vyšlo niekoľko ďalších zákonných nariadení, určujúcich z koľkých poddanských usadlostí sa má na obranu proti Turkom postaviť jazdec, alebo pešiak. Náklady na jeho vystrojenie a vyzbrojenie, zaopatrenie i žold znášali ostatní poddaní spoločne. Od polovice 16. storočia museli poddaní obstarávať všetky práce v súvislosti s výstavbou opevnení. Rovnako sa poddaným určila povinnosť dodávať vojsku potraviny. V roku 1559 boli poddaní povinní pracovať na opevneniach v rozsahu 6 dní do roka od každej porty, neskôr bola povinnosť zvýšená na 12 dní. Modrová a Modrovka mali spolu 13-15 port a tak obe dediny museli dodať na výstavbu pevností na území Nitrianskej stolice ľudí na 90 a neskôr až 180 dní ťažkej a lopotnej roboty. Dane a povinnosti pre armádu sa mimoriadne vystupňovali na sklonku 17. storočia, čo napokon viedlo ku hromadnej účasti poddanského ľudu v Rákociho povstaní. Pre poddaných z Modrovej sa situácia skomplikovala najmä po roku 1663, keď platenie štátnej dane si od nich nárokovali aj Turci. Hoci platil zákon, že od obcí, v ktorých tiež Turci vyberajú poplatky, sa má požadovaná daň zmenšiť o polovicu, v praxi to vyzeralo všelijako. Až v 18. storočí v súvislosti s pominutím tureckého nebezpečia sa štátne dane a verejné práce zmiernili, no ich plnenie sa prísne vyžadovalo.

Napoleonské vojny

Koniec 18. storočia bol dobou veľkých medzinárodno-politických otrasov a konfliktov. Ich zdrojom boli udalosti vo Francúzsku, kde v roku 1789. vypukla revolúcia. Revolučné Francúzsko sa zaplietlo do vojnového konfliktu s Rakúskom už v roku 1792. Odvtedy sa bojovalo raz s väčšou, inokedy zas s menšou intenzitou až do roku 1797, no v tom čase už na čele francúzskych armád stál Napoleon Bonaparte. Po krátko mieri nasledovala od roku 1799 ďalšia vojna. Obyvateľstvo stále naliehavejšie pociťovalo všetky sprievodné javy vojnového konfliktu - zvýšené dodávky potravín pre vojsko, odvody a verbovačky, dary i zbierky pre armádu. Monarchia vojny iba prehrávala, čo malo za následok veľký hospodársky úpadok a nakoniec štátny krach. Na doplnenie rednúcich radov vojska sa každoročne ustanovili kvóty na odvod nováčikov. Nováčilo sa tak, že richtár a úradníci za asistencie stoličných hajdúchov a poddôstojníkov armády najčastejšie v noci vtrhli do vopred označených domov a násilne brali mládencov, ktorých poviazaných odvádzali k vojsku. Tieto lapačky boli postrachom pre všetkých obyvateľov, pretože služba v armáde trvala 25 rokov a bola mimoriadne náročná. No vrchnosť vyzývala aj na dobrovoľný vstup do armády za oveľa priaznivejších podmienok. Vo februári 1794 kancelár **Pálfi** sľuboval dobrovoľníkom okamžité prepustenie z radov vojska, keď sa vojna skončí. Miestodržiteľská rada vyzvala obyvateľov, aby zbierali plátno a obvazy pre ranených vojakov. Táto výzva bola oznamovaná v kostoloch prostredníctvom kňazov. Rakúsky cisár **František I.** (1792-1835) pochopil, že **Napoleon** je oveľa silnejší protivník ako sa spočiatku zdalo a v roku 1801 uzavrel s ním mier, ale myšlienky na odvetu sa nevzdal. V roku 1803 sa začalo s novým verbovaním a nariadil sa súpis obyvateľov, aby sa dalo zistiť, koľko nováčikov by sa v prípade potreby mohlo postaviť. Kňazi museli z matriky poskytnúť vojenským orgánom aj údaje o bojaschopných chlapoch v každej farnosti. V roku 1804 boli k vojsku povolani aj dočasne prepustení vojaci s hrozbou, ak sa niekto ku svojmu regimentu včas nedostaví, bude

považovaný za zbeha. V roku 1805 vypukla ďalšia veľká koaličná vojna Rakúska, Anglicka a Ruska proti Napoleonovi.

Spojené rakúske a ruské vojsko bolo v bitke pri Slavkove v decembri 1805 Francúzmi úplne porazené a cisár František I. žiadalo rýchle uzavretie mieru.

Vojenská porážka monarchie sa prejavila veľkými hospodárskymi ťažkosťami a všeobecnou biedou. Modrovský kňaz **Imrich Hill** si v matričných zápisoch postťažoval na biedu a chudobu, ktorá postihla obyvateľov jeho farnosti a okolia a veľmi ju cítili aj tunajší kňazi, trpiaci absolútnym nedostatkom prostriedkov. Ceny neustále vzrastali a to aj preto, lebo vláda začala vo väčšom množstve vydávať papierové peniaze, tzv. bankocedule. U ľudí predtým zvyknutých platiť striebornou či zlatou mincou papierové obeživo pochopiteľne budilo nedôveru. Táto nedôvera a nedostatok hodnotných peňazí spôsobili rast cien. Imrich **Hill** si ťažko, že merica jačmeňa stojí už 8-10 zlatých. No netušil, že v priebehu niekoľkých rokov ceny ešte viacnásobne vzrastú.

Najväčšia a najkrvavejšia vojna s **Napoleonom** vypukla v roku 1809. Rakúsko sa na ňu dlho pripravovalo. Všetky krajiny spojené pod habsburským žezlom museli dodať brancov, zbrane, potraviny či iné zásoby. Rozhodujúce stretnutie sa udialo pri Wagram neďaleko Viedne dňa 4. júla 1809. Napoleon opäť zvíťazil, ale počet obetí na strane Francúzov bol neobyčajne vysoký. Krátko po bitke bol uzavretý mier s veľmi nepriaznivými následkami pre Rakúsku monarchiu.

Po podpísaní mierovej dohody nastali pre obyvateľov ešte ťažšie časy, pretože Rakúska monarchia musela platiť vojnové reparácie v závratnej výške a okrem toho jej **Napoleon** odňal viaceré dôležité územia, a odrezal ju od mora. V krajine nastal všeobecný nedostatok a hospodársky úpadok. Mena bola znehodnotená vydávaním papierových bankoviek, ktoré rýchlo strácali na cene. Vo februári 1811 došlo k úradnej devalvácii meny. Hodnota bankoviek bola znížená o 4/5 a to i napriek tomu, že len niekoľko dní predtým cisársky patent ubezpečoval všetkých o tom, že sa tak nestane. Mnoho ľudí prišlo o svoje ťažko našetrené úspory. Vojnové vdovy a siroty, platené štátom v bankovkách vyšli na mizinu. Po devalvácii niekoľkonásobne vzrástli ceny všetkých výrobkov, najmä však potravín, ktoré už aj predtým boli už dosť vysoké. **Jozef Maločaj**, kňaz v Modrovej, zaznačil o tej dobe do tunajšej matriky:

V Uhorsku sa ceny vyšplhali do závratnej výšky. Bratislavská merica žita stála 46 zlatých, jačmeňa 30 zlatých a ovsu 20 zlatých, mech zemiakov 35 zlatých, jedno vajce 30 denárov, pár číziem pre chlapa 50 zlatých, pre ženu 30 zlatých. Libra cukru 25 zlatých, libra kávy 35 zlatých, libra hovädziny 1 zlatý, siaha palivového dreva 70 zlatých. 22

Z týchto hospodárskych otrasov sa obyvatelia dlho nevedeli spamätať. Až definitívna porážka **Napoleona** v roku 1815 skončila vojnové obdobie trvajúce viac ako dve desaťročia rokov a priniesla mier, po ktorom všetci túžili.

Modrová v 1. polovici 19. storočia

V mierovej dobe nasledovalo postupné hospodárske zotavenie, ale situácia poddaného ľudu v celom Uhorsku zostávala veľmi ťažká a to i napriek všeobecnému pokroku, ktoré priniesli prvé desaťročia 19. storočia. Neľahký život obyvateľov Modrovej a okolitých obcí sťažovali aj vrtochy prírody. Pre ľudí žijúcich na brehoch Váhu bol pamätný najmä posledný augustový týždeň roku 1813, keď po prudkých a niekoľko dní trvajúcich dažďoch stúpila výška jeho hladiny takmer o 5 metrov. Na jeseň roku 1826 veľké dažde zničili už zasiaté oziminy a to nielen v Modrovej ale i na celom západnom Slovensku, čo sa hneď odrazilo vo zvýšených cenách potravín. Zima na prelome rokov 1826-1827 nebola síce príliš studená, no veľké množstvá snehu skomplikovali jarné siatie. Na dovriešenie všetkého prišli začiatkom leta neobyčajné búrky. 19. júna roku 1827 sa prehnala nad dolinou nevidaná búrka. Tunajší kňaz Jozef Maločaj poznamenal, že mal dojem, ako by sa roztrhli nebesá. Obrovské zrážky spôsobili privaly vody zo strání i v potoku. Voda odplavila úrodu z mnohých polí, viaceré role a lúky zanesla drobným kameňom a úplne ich

znehodnotila. Potok sa vyliat a spôsobil veľkú povodeň. Zaliata bola i budova fary. Živel spôsobil veľké škody aj na sedliackych domoch a hospodárskych budovách. Obyvatelia Modrovej sa ešte nestihli z tejto pohromy spamätať a už o dva dni, 21. júna sa búrka podobnej sily zopakovala, čím sa skaza, ktorá postihla obec, dovŕšila.

Na sklonku roku 1828 a v prvých mesiacoch roku 1829 vyčíňal mor dobytka. Mnohí sedliaci z Modrovej prišli o kravy i o voly, čo najmä pre tých chudobnejších znamenalo katastrofu. Epidémia cholery v roku 1831, pustošiaci v okolitých dedinách sa našim obciam našťastie vyhla. Ale v októbri 1836 zavítala táto strašná choroba s neobyčajne vysokou úmrtnosťou aj do Modrovej. V priebehu veľmi krátkeho času v Modrovej zomrelo 11 ľudí. Najmä v I. polovici 19. storočia si veľa obetí najmä medzi deťmi do 12 roku, vyžiadali epidémie kiahní napriek tomu, že už bolo očkovanie proti tejto chorobe všeobecne rozšírené. V niektorých rokoch zomrelo v celej modrovskej farnosti až 25 detí na následky tohto ochorenia. Nevítanými a nebezpečnými, no žiaľ i častými hosťami v príbytkoch obyvateľov Modrovej bol týfus a suchotiny. V dobe, keď lekárska starostlivosť nejestvovala, tieto choroby znamenali vo väčšine prípadov smrť. Pri ťažkých ochoreniach boli obyvatelia poväčšine odkázaní sami na seba. Chorému mohla nanajvýš pomôcť pôrodná baba, ktorá asistovala nielen pri pôrodoch, ale poznala aj základné liečebné postupy. Na základe úradného nariadenia už od roku 1780 v obvode farnosti v Modrovej pôsobila pôrodná baba, stoličnou vrchnosťou riadne preskúšaná.

Aj napriek vysokej úmrtnosti a ťažkým životným podmienkam sa počet obyvateľov oboch obcí v I. polovici 19. storočia neustále zvyšoval. V roku 1822 mala Modrová 305 obyvateľov. Súpis z roku 1828 udáva že Modrová mala 47 domova celkový počet obyvateľov bol 340. Okrem 324 katolíckeho vyznania v obci žilo aj 16 židov.

V štyridsiatych rokoch 19. storočia nasledovalo po sebe niekoľko neúrodných rokov. Nedostatok potravín mal za následok hlad, ktorý vyvrcholil najmä v prvých mesiacoch roku 1847. Aj keď v záznamoch matriky rímsko-katolíckej fary v Modrovej nie sú zaznamenané prípady smrti hladom, z iných prameňov vieme, že v niekoľkých okolitých dedinách na následky hladu zomreli desiatky ľudí. Celkom iste v tej dobe veľmi trpeli aj chudobnejší obyvatelia oboch našich obcí. Všeobecný nedostatok spojený s hospodárskou i spoločenskou krízou sa prejavil na populačnej stagnácii. Kým na sklonku 18. storočia počet obyvateľov pribúdal nevídaným tempom, v polovici 19. storočia sa prírastok zastavil. Od roku 1828 sa začal dokonca prejavovať úbytok obyvateľstva. V roku 1843 mala 331 ľudí, čo tiež značilo pokles oproti predchádzajúcemu stavu.

Po smrti Pavla Šándora v roku 1802 bolo celé šándorovské panstvo Lúka, kam patrila aj Modrová, rozdelené na 3 časti, medzi jeho deti Antona, Mikuláša a Janku. Anton Šándor 4. marca 1820 umrel v kaštieli na Lúke na zápal pľúc vo veku necelých 39 rokov. Modrovský kňaz o tomto zemepánovi poznačil, že bol veľkým dobrodincom chudobných a štedrým mecenášom pre tunajšiu faru. Janka Šándorová vydatá za šľachtica Giciho (Ghyczy) prežila oboch bratov. Od roku 1840 bol kaštieľ v Lúke opustený, lebo šándorovci si za sídlo zvolili Brunovce, kam sa presťahovala aj hospodárska správa celého panstva.

Od zrušenia poddanstva po 1. svetovú vojnu

Revolučné udalosti z jari roku 1848 priniesli poddanské mu obyvateľstvu oslobodenie. Urbárska pôda sa poddanému dostala do plného vlastníctva. Robotné povinnosti i rôzne dane a dávky zeme pánovi boli zrušené. Poddaní sa stali plnoprávnymi občanmi, pričom ústava aspoň na papieri zaručovala všeobecnú rovnosť. V skutočnosti trvalo na našom vidieku ešte niekoľko desiatok rokov, kým sa niekdajší poddaní definitívne zbavili všetkých pút poddanstva.

Revolučné otrasy z Viedne, Pešti i Bratislavy sa v apríli 1848 preniesli i na vidiek. V polovici apríla vypukli nepokoje aj v Novom Meste nad Váhom, kde došlo k rabovaniu židovských obchodov a domov. Pod vplyvom revolučných udalostí a všeobecnej eufórie zo slobody vypukli menšie nepokoje aj v zavážskych dedinách. Bývalí poddaní prestali rešpektovať

panské nariadenia a zákazy, čo sa prejavilo najmä vo vyrubovaní kvalitných stromov z hájených panských lesov.

Už v polovici roku 1848 sa vyostrili národnostné konflikty v Uhorsku, medzi Maďarmi a ostatnými národmi v krajine. Zároveň eskalovalo napätie medzi Viedňou a Pešťou. V septembri 1848 vypukol v Uhorsku ozbrojený boj, do ktorého sa zapojili aj slovenské dobrovoľnícke oddiely vedené **Štúrom, Hurbanom a Hodžom**. Slováci, Rumuni, Srbi i Chorváti sa za podpory Viedne postavili na ozbrojený odpor proti maďarskej rozpínavosti a šovinizmu. Sily nemaďarských národov i Rakúšanov nestačili na likvidáciu košútovcov a tak **František Jozef I.** (1848-1916) požiadal v máji 1849 ruského cára **Mikuláša I.** o vojenskú pomoc. Ruské vojská nakoniec rozhodli o osude Uhorska. Po potlačení maďarského odboja v auguste 1849 bol v celom Uhorsku zavedený výnimočný stav. Aj napriek rôznym opatreniam, namiereným proti spoločenským pohybom, pokračovalo sa v reformách započatých v roku 1848. Vo všetkých oblastiach života nastali veľké zmeny. Feudálny stoličný systém štátnej správy s výlučnými právami privilegovaného šľachtického stavu zanikol. Menilo sa hospodárstvo, administratíva, súdnictvo a finančníctvo. Bol zavedený moderný daňový systém na základe pozemkového vlastníctva a finančných príjmov. Napriek týmto zmenám sa život obyvateľov Modrovej menil len pomaly.

V roku 1866 vypukla vojna medzi monarchiou a Pruskom. Neúspech rakúskej armády v bitke pri Hradci Královom 3. júla 1866 umožnil Prusom obsadiť väčšiu časť Čiech a Moravy a vpadnúť do Uhorska. Boj sa skončil, keď Prusi prijali mierovú ponuku cisára **Františka Jozefa**. Priame dôsledky vojny obyvateľstvo našich obcí síce nepocítilo, ale cholera, ktorú do krajiny dovliekli pruské vojská, si vyžiadala veľa nevinných ľudských životov. Na začiatku septembra 1866 sa prvé prípady cholery vyskytli aj v Modrovej. Do konca mesiaca tu umrelo 19 ľudí. Našťastie to bola posledná väčšia cholerozá epidémia.

Po zrušení poddanstva nastali veľké zmeny aj vo vlastníctve šľachtických majetkov. Uhorská šľachta poväčšine nebola schopná prispôbiť sa moderným formám kapitalistického hospodárenia na svojich veľkostatkoch. Niekdajší šľachtici sa väčšinou zadlžili a na ich majetky bola uvalená konkurzná správa. V roku 1859 bola polovica šándorovských podielov v konkurze. V polovici 60.-tych rokov prešli panské pozemky do vlastníctva grófa Kurta Zedwitza, ktorý býval v moravskom kaštieli. Gróf Zedwitz a jeho potomkovia zostali vlastníkom prevažnej časti panskej pôdy a lesov v chotároch Modrovej a Modrovky až do pozemkovej reformy za I. ČSR. Po Prusko-rakúskej vojne nastali aj politické zmeny. V roku 1867 po tzv. vyrovnaní Viedeň prepustila vládu nad Uhorskom Pešť. Rozdelenie jednotnej monarchie na dva štátne útvary spojené len osobou panovníka s niekoľkými spoločnými kompetenciami prinieslo najmä nemaďarským národom málo osohu. Od tej doby sa začalo vládou všetkými prostriedkami podporované šírenie maďarského jazyka a to aj v takých čisto slovenských krajoch akým bola oblasť Zavážia, kde leží aj Modrová. Najprv sa v roku 1879 do ľudových škôl povinne zaviedlo 5 hodín maďarčiny týždenne. Na sklonku 19. storočia to bolo už 17 hodín a od roku 1907 sa v štátnych ľudových školách nemohlo učiť v inom jazyku, iba po maďarsky. Dôsledky tohto kroku boli veľmi negatívne. Vzdelanostná úroveň nemaďarského obyvateľstva veľmi utrpela.

Pri sčítaní obyvateľstva v roku 1880 bolo v obci 48 domova 269 obyvateľov. Z nich 222 s materinským jazykom slovenským, 29 s nemeckým, 8 s maďarským a zvyšok boli dojčatá. V roku 1910 v Modrovej v 62 domoch bývalo 355 obyvateľov, a to 341 Slovákov, 11 Nemcov a traja Maďari. 53 obyvateľov udalo, že ovláda maďarský jazyk.

V súvislosti s politickými premenami, ktoré sa udiali v Rakúsko-Uhorsku v 2. polovici 19. storočia sa obyvatelia Modrovej zoznámili aj s novou skutočnosťou. Mohli voliť poslancov do uhorského parlamentu. Volebné právo nemali všetci občania, ale bolo dosť obmedzené. Voliť mohli ísť len muži, narodení v Uhorsku vo veku najmenej 20 rokov. K voľbám boli pripustení len v tom prípade, keď mali v meste alebo v mestečku dom, v cene aspoň 300 zlatých, alebo na dedine majetok o veľkosti štvrtiny urbárskej usadlosti. Volebné právo sa vzťahovalo ďalej na

všetkých remeselníkov, kupcov i drobných výrobcov, ktorí zamestnávali aspoň jedného učňa, alebo tovariša a na každého, kto mal minimálne ročný príjem 100 zlatých z pozemkov alebo kapitálu. Bez ohľadu na príjem a majetok boli voličmi všetci mešťania, notári, učители, kňazi a kapláni, doktori, ránhojči, pravotári, inžinieri, akademickí umelci, profesori a členovia Uhorskej učenej spoločnosti.

Pred voľbami sa voliči museli zapísať do volebného zoznamu vo svojom volebnom obvode. Kto nestihol termín zápisu, nebol k voľbám pripustený. Do volebných obvodov boli zvyčajne postavení dvaja kandidáti. Volilo, presnejšie povedané hlasovalo sa verejne a ústne. Kontrolu totožnosti vykonávali obecní richtári, alebo ich zástupcovia. Voliči z jednotlivých dedín obvodu chodili hlasovať spoločne, pritom celá skupina vyriekla, komu dáva svoje hlasy. V júni roku 1887 sa voliči z Modrovej zúčastnili voľby poslanca do snemu vo volebnom obvode Nové Mesto nad Váhom. I keď v tomto prípade nešlo ešte o voľbu slovenského národného kandidáta, ale príslušníka katolíckej opozície, proti kandidátovi vládnej liberálnej strany Kolomana Tiszu, modrovský kňaz si trpko sťažoval na zmanipulovanie volieb. Mnohých voličov z jeho farnosti vyškrtli z voličského zoznamu, len preto, lebo ich meno na zozname bolo zapísané trochu inak ako sami vypovedali. Keďže mená na zozname boli písané maďarsky a priezviská boli poprekrúcané maďarským pravopisom, stačilo, že volič vyriekol svoje krstné meno slovensky a už nebol pripustený k voľbám.

Ešte koncom 60.-tych rokov 19. storočia prebehli v oboch obciach komasáčne práce. Cieľom komasácie (scel'ovania) pôdy bolo spojiť rozdrobené sedliacke polička, ktoré v úzkych, no dlhých pásiokoch pokrývali chotáre. Následkom dedenia a delenia pôdy sa niekdajšie sedliacke lány delili rovným dielom medzi potomstvo. Takéto spravodlivé delenie malo jednu veľkú nevýhodu, že rozdrobená pôda iba ťažko dokázala uživiť majiteľa a jeho rodinu, pričom straty drahocennej pôdy kvôli medziam a prístupovým cestám boli mimoriadne veľké. I keď pôvodný zámer komasácie bol dobrý jej výsledky neprinesli očakávanie. Skôr naopak. Skorumpovaní úradníci a zememerači prideliťi bohatším často úrodnejšiu pôdu na úkor chudobných, ktorí ich nemali čím podplatiť. Na sklonku 19. storočia, v roku 1897 vyzeralo hospodárenie obyvateľov Modrovky nasledovne: V obci sa nachádzalo 21 samostatných hospodárstiev. V chotári o rozlohe 534 kat. jutár prevažovala orná pôda. Polí bolo 343 jutár, lúk 66 jutár, 67 jutár pasienkov a 18 jutár záhrad. Neplodnej, alebo zastavanej pôdy tu bolo 40 jutár. Veľká časť polí však patrila veľkostatkárovi Zedwitzovi a tak sedliacke hospodárstva boli pomerne malé. Rozloha chotára Modrovej bola 2024 kat. jutár. Polovicu pokrývali lesy 1057 jutár, 468 jutár pripadalo na polia, 340 jutár boli pasienky, 70 jutár lúky, a 23 jutár záhrady. Na ploche 66 jutár boli stavby a iná neplodná pôda. Hospodárstiev napočítali v Modrovej 94. Gazdovia mali 17 volských dvojjáprahov, 4 konské dvojjáprahy a dva konské jednojjáprahy a jeden používal do záprahu kravy. Obyvatelia chovali 138 kusov dobytky a 14 koní. Okrem toho 104 ošípaných, 80 ovci, 32 kôz a 1040 kusov rôznej hydiny. Obľúbený bol aj chov včiel, celkovo sa v tom čase nachádzalo 34 včelých rodín. Štatistika zachytila aj počty ovocných stromov: Spolu ich bolo 2870. Dominovala slivka, ktorej tu rástlo 2060 kusov, hrušiek bolo 293 a jabloní 240, orechov 231, čerešní 41, tri moruše a dve broskyne.

Do roku 1910 bolo v Modrovej v 51 domácnostiach spolu 168 rožného statku. Z toho bolo 46 volov používaných do záprahu. Ďalej tu bolo 13 koní, 18 kôz a 93 kusov ošípaných. Ovce už medzičasom obyvatelia Modrovej prestali chovať.

Prvá svetová vojna

Stupňujúce napätie medzi európskymi mocnosťami vyústilo napokon do veľkej vojny. Po atentáte na rakúsko-uhorského následníka trónu **Ferdinanda** v Sarajeve monarchia vypovedala 28. júla 1914 vojnu Srbsku. Malému Srbsku prišlo na pomoc Rusko a takmer súčasne s Rusmi sa do vojny zaplietlo i Nemecko, Francúzsko a Veľká Británia. Spočiatku sa očakávalo, že do jesene bude po vojne. Žiadna zo zúčastnených strán nepredpokladala, že konflikt bude trvať

viac ako štyri roky. Prvá svetová vojna hlboko zasiahla do života nášho ľudu. Po vyhlásení všeobecnej mobilizácie 31. júla 1914 bolo povolaných II ročníkov, muži vo veku 21- 32 rokov. S predĺžujúcou sa vojnou sa ľudské rezervy rakúsko-uhorskej armády vyčerpali a tak na sklonku vojny museli za cisára a vlasť navliecť vojenské blúzy všetci zbraneschopní chlapi narodení v rokoch 1865-1900. V monarchii bola v poslednej tretine 19. storočia zavedená povinná vojenská služba pre zdravých chlapov v trvaní troch a neskôr dvoch rokov. Prakticky všetci dospelí muži z oboch obcí podliehali mobilizačným nariadeniam: Povolanci z Modrovej bojovali na frontoch I. svetovej vojny v oddieloch 14. Nitrianskeho honvédskeho pešieho pluku, 4. delostreleckého poľného pluku so sídlom v Nitre, alebo boli povolaní do zväzku cisársko-kráľovského pešieho pluku číslo 72 so sídlom v Bratislave. Chlapi, ktorí boli potrební doma, šli na cudzí rozkaz umierať do Talianska, Haliče, na Balkán.

Po odchode mužov do armády ťarcha starostlivosti o rodinu a požíveň zaľahla na plecía žien a starcov. No potravín bolo stále menej, trpeli najmä mestá i vojsko.

Štátne orgány nariadili roľníkom povinne odovzdať obilie pre potreby armády. V roku 1918 okresný úrad v Novom Meste nariadil notárskemu obvodu Hrádok, do ktorého patrili Modrová, Modrovka, Hôrka, Hrádok a Lúka odovzdať 40 vagónov obilia. Obilie mali dať všetci, veľkostatkári i drobní roľníci. Na jednu domácnosť malo sa ponechať 18 kg obilia na mesiac a zrno na osivo, zvyšok sa mal odovzdať. Rekviráciou bol poverený richtár a učiteľ. Mali ustriechnuť, koľko sa v každej domácnosti namláti. Pre veľmi slabú úrodu v lete 1918 v obciach notárskeho obvodu vybrali sotva polovicu. Nadriadené orgány nariadili prísnejšiu rekviráciu a dokonca znížili už i tak biednu spotrebnú kvótu, ale ani to nepomohlo. Ľudia oddaľovali odovzdávanie obilia ako len mohli. V posledných októbrových dňoch došlo k zrúteniu celej monarchie a rekvirácie i odovzdávanie bolo zastavené.

Prehľad histórie V r. 1918-1945

Rozhorený vojnový požiar začal uhasínať až po štyroch rokoch nezmyselného zabíjania. Tak ako v mestách a obciach po celom Slovensku aj v Modrovej bolo niekoľko rodín, ktoré sa nedočkali návratu svojich blízkych. Napríklad v Modrovej boli oplakaní Anton Filipek, Gašpar Uhrin, Jozef Meliš, František Lacko, Imrich Behan, Ján Turzík, Gašpar Kusovský, Ľudovít Kafka, Karol Bednár. Nezvestný Peter Behan zostal pravdepodobne v Rusku.

Vplyvom vojnových udalostí sa zmenila aj tvár vtedajšieho sveta. Blížiacim sa záverom vojny sa neodvratne približoval i koniec v kríze sa zmietajúcej Rakúsko-uhorskej monarchie. Z jej objatia sa začali oslobodzovať národy hlásiace sa o svoje práva. Medzi nimi nechýbali ani Slováci. Svojou Deklaráciou, vyhlásenou Slovenskou národnou radou 30.októbra 1918 v Martine, proklamovali vôľu vytvoriť spoločný štát s Čechmi. Už na druhý deň, 31.októbra mohli text Deklarácie čítať obyvatelia Nového Mesta nad Váhom a blízkeho okolia, ktoré rozvešala na verejných budovách odvážna dcéra Dr. Rudolfa Markoviča, účastníka martinskej deklarácie.

Aj keď celé obdobie vojny znášali obyvatelia oboch obcí pomerne pokojne, o to búrlivejšie prežívali dni krátko po prevrate. Museli by sme sa vžiť do psychiky týchto ľudí, traumatizovaných štvorročným utrpením, aby sme pochopili, prečo mnohí z nich sa dali na rabovanie panských majerov, skladov, krčiem i židovských obchodov. Najintenzívnejšie rabovačky novomestského okresu boli v samom jeho sídle. Predchádzalo im krviprelievanie, ktoré si vyžiadalo osem obetí z ľudu. Strel'bou do ľudí sa mestskí páni rozhodli rozohnať zhromaždených ľudí, ktorí prišli na námestie kvôli tradičnému novomestskému jarmoku. Mnohí z nich nevedeli, že jarmok bol predtým zakázaný. Rabovačky, ktoré potom nastali zachvátili celé mesto, hádam nebolo židovského obchodu i krčmy, ktoré by neboli vyplienené. Pod vplyvom týchto udalostí maďarská garda usídlená v Piešťanoch podnikala preventívne opatrenia v okolitých obciach, aby predišla rabovaniu aj v nich. Za týmto účelom prišla aj do Modrovej, kde v nedeľu 7. novembra 1918 donútila všetkých veriacich počas sv. omše) aby vyšli z kostola a tam ich kontrolovala či nie sú ozbrojení. Pravdepodobne tento ponižujúci zážitok podnietil

niekoľko obyvateľov Modrovej, hlavne vojnových navrátilcov, aby sa vybrali vyrabovať židovský obchod Barucha Goldsteina v Modrovke. Na spiatocnej ceste sa Modrovania stretli s kočom, v ktorom bola žena notára z Hrádku a četníci ako jej ochrana. Pri šarvátke, ktorá potom nastala, bol zabitý strážmajster četníkov. Odplata za tento nerozvážny čin bola pre Modrovanov neobyčajne krutá. Maďarská garda z Piešťan sa vybrala opäť do Modrovej na nákladnom aute 8. novembra. Už v obci Modrovka stretli konský povoz, na ktorom sa viedli obyvatelia Modrovej. Pri vzájomných provokáciách začali vojaci do Modrovanov strieľať, na mieste boli mŕtvi: Štefan Majko (25 ročný), Tomáš Majko (22 ročný), Štefan Turzík (38 ročný), Jozef Kusovský (25 ročný). Štefanovi Filipekovi sa podarilo šťastne utiecť. O útek sa pokúsil aj Ján Turzík (27 ročný), ktorý sa v ten deň ráno vrátil z vojny. Bol zranený, zastavil sa pri potoku ošetriť si rany. Tam ho však vojaci z gardy našli a dobili na smrť.

Na túto udalosť nadväzovala ďalšia, ktorá sa odohrala v samotnej obci na usadlosti Bačových. Gardisti zrejme mali typ, že odtiaľto boli účastníci spomenutého prepadu notárovej ženy. Troch mužov, ktorí sa tam nachádzali vyťahli na dvor. Najskôr ich pažbami pušiek poudierali a potom do nich zo vzdialenosti niekoľkých krokov strieľali. Túto strelbu prežil otec Bača i jeho syn Pavel, ktorý i keď zranený ležal na zemi nepohnute, takže si gardisti mysleli, že je mŕtvy. Na mieste zahynul Michal Majko (23-ročný). Evu Lackovú, ktorá bývala u Bačových, naložili na voz a zbili ju polenami, vybranými z plne naloženého voza drevom. Z tejto bitky sa nespamätala a onedlho zomrela.

Netrvalo dlho a život v Modrovej sa vrátil do normálnych koľají. Ako vyplýva z mimoriadneho zasadnutia obecného zastupiteľstva z 8. apríla 1919, v Modrovej sa v tomto čase udiala zmena vo funkcii starostu. Dlhoročného starostu Floriána Dvoráka vystriedal Štefan Behan. Členovia obecného zastupiteľstva boli Ján Behan, Mikuláš Benech, Štefan Bôrik, Arnold Eisler, Štefan Paulech, Jozef Vavro. Predstavitelia obce, tak ako ich predchodcovia z poprevratového obdobia sa museli popasovať s ťažkosťami v hospodárení obcí. Obecné účty z dvadsiatych rokov ukazujú, že až na veľmi zriedkavé prípady prevyšovali výdavky obci ich príjmy. Tak napríklad v roku 1920 neboli síce výdavky v Modrovej vysoké - 7 136,65 K, ale obecné príjmy boli len 1413,68 K. Teda na záver roka sa v obecnej pokladnici vytvoril dlh 5722 K a 97 h., ktorý sa hradil štátnou domovou pozemkovou daňou a z hasičského fondu.

Obec Modrová i naďalej patrila do obvodu Hrádockého notariátu. V roku 1922 síce vznikli zo strany Okresného úradu v Novom Meste nad Váhom snahy o začlenenie do plánovaného notariátu v Starej Lehote, ale obecné výbory oboch obcí boli jednoznačne proti. Hlavným dôvodom ich nesúhlasu bolo, že sídlo dovtedajšieho notariátu sa nachádzalo na ceste do okresného mesta.

Obyvatelia Modrovej sa zaoberali aj v tomto období prevažne poľnohospodárstvom, hoci podmienky k tejto činnosti mali veľmi nepriaznivé. Úrode škodili pomerne časté záplavy, stekajúca voda po vápencových kopcoch obklopujúcich dedinu odnášala ornicu z polí. Veľké škody na úrode zapríčinila prietrž mračien 5. júna 1932. Prívaly vody zo svahov zanesli do potoka veľké kamene, ktoré zastavili jeho prietok a zapríčinili rozsiahlu povodeň. Aby sa predišlo škodám na úrode, v Modrovej sa vysádzovali svahy kopcov nad obcou ovocnými stromami, ktoré sa pestovali v špeciálnej škôlke. Tento zámer pre kazili extrémne mrazy roku 1929, ktoré zničili väčšinu týchto stromov.

Roľníci sa nemohli spoľahnúť na svoje polia ako na jediný zdroj svojej obživy. Mnohí z nich boli nútení odchádzať aj so svojimi rodinami na sezónne práce. Stávalo sa, že sa vracali až v novembri, niektorí zo susednej Moravy, iní až z Rakúska. Boli aj takí, ktorí sa rozhodli odísť za svojou prácou na dlhšiu dobu do cudziny.

Po voľbách v roku 1927 sa udiali zmeny vo vedení. V Modrovej sa po Štefanovi Paulechovi, ktorý spravoval obec od roku 1924 stal starostom Ján Majko. Po voľbách sa ustálil aj názov obce. Od roku 1918 používala obec názov Velká Modrovka. V roku 1927 sa zmenilo jej pomenovanie na Modrová, ktoré je platné až do súčasnosti.

Prvá polovica tridsiatych rokov bola v znamení celosvetovej hospodárskej krízy. V tom čase nadmieru vzrástla nezamestnanosť. Kríza, trvajúca až do roku 1935 ovplyvnila negatívne hospodársky vývoj oboch obcí. Napríklad v Modrovej stav obecnej pokladnice znemožnil zahájiť tak prepotrebnú opravu školskej budovy. Z toho istého dôvodu sa nepodarilo udržať existenciu miestneho požiarného zboru. Ten bol obnovený 18. apríla 1931. Mal šesťnásť členov, jeho predsedom sa stal starosta obce Ján Majko a veliteľom učiteľ Bohumír Švec. Pre veľké nezhody v zastupiteľstve v otázke kúpy novej hasičskej striekačky sa požiarny zbor v roku 1932 rozpadol a prestal na čas existovať.

V obciach sa šetrilo aj na odmenách obecných zamestnancov. V Modrovej v roku 1928 síce zvýšili plat poštového doručovateľa zo 16 K na 18 K ročne, ale prácu nočného strážnika, pre nedostatok financií musel vykonávať obecný pastier. V období prvej ČSR sa rozrástol i počet drobných remeselníkov, najtypickejším živnostníkom v Modrovej bol mlynár. Na miestnom potoku Hučavka mal svoj mlyn Pavel Paulech.

V noci z 23. na 24. januára 1932 zaznamenali obyvatelia Modrovej a susedných obcí otrasy pôdy. Podľa učiteľa Bohumíra Šveca bolo epicentrum zemetrasenia v priestore medzi Modrovou a Starou Lehotou, kde asi v dĺžke jedného kilometra sa následkom zemetrasenia stratil potôčik.

Záver tridsiatych rokov bol charakteristický napätou politickou situáciou, ktorá predznamenávala, že sa nezadržiateľne blížil začiatok ďalšieho vojnového konfliktu. Na Slovensku sa udiali veľké zmeny v politickej oblasti. Dňa 14.3.1939 vznikol samostatný Slovenský štát. V tom istom roku sa v obciach zrušil úrad starostu a vymenovaní boli vládni komisári. Následkom opatrení Slovenského štátu, týkajúcich sa cudzincov a zvlášť Čechov žijúcich na Slovensku, musel sa z Modrovej odsťahovať dovtedajší správca školy Bohumír Švec. Odišiel aj so svojou rodinou - manželkou, matkou a dvoma nezaopatrenými deťmi.

Život obyvateľov počas vojnových udalostí prebiehal v oboch obciach pomerne pokojne. V Modrovej sa podarilo v týchto rokoch viesť obecné hospodárenie takým spôsobom, že v záverečných účtoch obecný príjem dokonca prevyšoval výdavky.

Ako dobrý hospodár sa prejavil vládny komisár v Modrovej, zvolený v roku 1942, Jozef Paulech. Lepšími podmienkami na vyučovanie školskej mládeže sa mohol pochváliť aj riaditeľ školy Karol Beck, hoci aj v tomto období novostavba školy zostávala len želaním.

Záverečné obdobie 2.svetovej vojny nebolo pre obyvateľov obcí také pokojné. Od vypuknutia SNP v auguste 1944 sa v obciach začali objavovať partizáni a tiež i nemeckí vojaci. K vážnejšiemu stretnutiu s nimi však nedošlo. Pred prechodom fronty prišli do obce vojaci nemeckej armády a zdržovali sa od 22. marca. Nemecká posádka opustila obec tesne pred prechodom fronty 31. marca. Obec oslobodili vojaci I. rumunskej armády 4.apríla 1945. Jedna z rumunských vojenských jednotiek s veliteľom Konštantínom Radulescom sa trvalejšie usadila v Modrovej a odišla až 31. mája.

Vývoj obcí po druhej svetovej vojne

V Modrovej vznikol revolučný národný výbor už 5. apríla 1945. Predsedom sa stal Jozef Paulech, podpredsedom Michal Kobelár. Už o desať dní došlo k zmene a predsedom sa stal Michal Kobelár, podpredsedom Jozef Hlísta. Ešte ani to nebol trvalejší stav, preto už v júni bol zvolený za predsedu Dominik Majko, za podpredsedu Štefan Lazar. Po voľbách 1946 sa stáva predsedom na dlhšiu dobu František Paulech.

Život obyvateľov skomplikovalo v roku 1947 veľké sucho a z toho vyplývajúca neúroda. Okrem toho občanov znepokojovali aj udalosti na politickej scéne. Politická kríza vyvrcholila vo februári 1948, keď prevzala moc do svojich rúk jedna strana, ktorá ovplyvňovala život v republike celé štyri desaťročia. Opäť prišlo k personálnym zmenám vo vedení obce. V Modrovej

sa síce zmenilo zloženie obecného zastupiteľstva, ale naďalej zostáva vo funkcii predsedu MNV František Paulech.

Ďalšími sprievodnými javmi pofebruárového vývoja bolo zrušenie živnostenských Oprávnení.

Začiatok 50-tych rokov bol pre obec poznamenaný významnou udalosťou. Dňa 28. februára 1951 sa totiž Modrovka, Modrová, Stará a Nová Lehota vyčlenili z novomestského okresu a začlenili sa do okresu piešťanského. Obyvatelia tento krok uvítali predovšetkým kvôli tomu, že do Piešťan bolo lepšie autobusové spojenie ako do Nového Mesta nad Váhom. Už dlhšiu dobu predtým Modrová patrila do piešťanského zdravotníckeho lekárskeho obvodu.

Ani v tomto čase sa rast obyvateľstva v oboch obciach nezastavil. Za desaťročie (1950-61) stúpol počet obyvateľov Modrovej z 512 na 596. Významnou mierou na zamestnanosti ľudí sa podpísala existencia jednotných roľníckych družstiev, ktoré vzniklo r.1959.

V päťdesiatych rokoch sa udialo aj niekoľko zmien vo vedení MNV. V Modrovej sa po voľbách 1957 stal predsedom MNV Michal Kobelár, tajomníkom Gustáv Turzík. Pri vymenovaní dôležitých udalostí v obciach v tomto období, nemôžeme obísť skutočnosť, že do príbýtkov sa v týchto rokoch dostala elektrická energia. Elektrifikácia Modrovej sa ukončila 30. mája 1958.

V roku 1956 sa v Modrovej uviedlo do prevádzky zdravotné stredisko. Do novotvoreného lekárskeho obvodu patrila aj Modrovka. Obecný úrad v Modrovej sa v roku 1959 presťahoval do novej poschodovej budovy MNV.

Na začiatku 60-tych rokov znovu prichádza k územnej reorganizácii a roku 1961 po zrušení piešťanského okresu sa obec Modrová začleňuje do okresu Trenčín. V budovaní obce sa aj v tomto období vykonali určité pokroky. Napríklad v roku 1961 sa vybuďovala nová asfaltová cesta, ktorá siahala od Modrovky až po koniec obce. Táto úprava komunikácie v intraviláne obce spôsobila, že sa zväčšil Modrovej zmenil k lepšiemu. Zvyklosti v obciach zmenilo zavedenie miestneho rozhlasu. Zrušila sa tak funkcia obecného bubeníka, ktorý patril k tradičným postavám v obci.

V roku 1964 sa konali voľby do zastupiteľských orgánov. V Modrovej sa stal predsedom Jaroslav Ilenčík.

Dramatické augustové dni 1968, keď štáty Varšavskej zmluvy prekazili obsadením Československa proces demokratizácie krajiny, prežívali obyvatelia v oboch obciach pomerne pokojne. Aj tu sa síce, tak ako inde prejavila nákupná horúčka, ale obmedzením predaja sa predišlo nadmernému nákupu niektorých druhov potravín. V roku 1968 v Modrovej zriadili miestnu prevádzkárňu, ktorej činnosť sa zamerala na zachytenie prameňa v lokalite "Studienka", vyvierajúceho spod hory Hradište. S prameňom, ktorý sa podarilo zachytiť v novembri toho istého roku sa počítalo pri plánovanom budovaní obecného vodovodu. Predsavzatie, ktoré si dal na začiatku roku 1969 predseda MNV Modrová vybudovať v rámci akcie "Z" aspoň hrubú stavbu materskej školy do konca roka sa splnilo, aj keď aktivitu občanov na brigádach nehodnotí obecná kronika vysoko. Materskú školu dokončili v roku 1970. V týchto rokoch sa v Modrovej vykonali úpravy verejných priestranstiev a komunikácií. V roku 1970 bolo napríklad vyasfaltované verejné priestranstvo pred Štefanom Lackom až po miestny kostol. V roku 1970 sa uskutočnil súpis obyvateľstva. Podľa neho v Modrovej žilo 620 obyvateľov, z toho 309 mužov a 311 žien. Bol to najvyšší počet obyvateľov v našej obci, ktorý dovtedy dosiahol. Zaujímavé sú údaje o zamestnanosti. V Modrovej bolo 294 ľudí ekonomicky činných, ale iba 68 z nich bolo zamestnaných v obci väčšinou v JRD. Ostatní dochádzali za prácou do Piešťan alebo do Nového Mesta nad Váhom. Devätnásť ľudí pôsobilo v Čechách.

Modrová v sedemdesiatych rokoch pokročila v budovaní opäť ďalej. Predovšetkým to bola výstavba kultúrneho domu, ktorý slávnostne otvorili v roku 1977. V tomto roku sa začali rozsiahle práce aj na budovaní obecného vodovodu a vodojemu. Na vodovod bolo napojených 150 domácností. Celková hodnota týchto prác ukončených v roku 1980 bola vyčíslená na 3 milióny 150 tisíc Kčs.

Ďalšou akciou bola úprava terénu v priestore nazývanom Dolinka za Bačov, na ktorom sa vyhradilo miesto pre nový cintorín. Postavila sa i budova Domu smútku a tento bol kolaudovaný v roku 1980. Koncom sedemdesiatych rokov sa zmenil i vzhľad kopcov, obklopujúcich intravilán obce. Systematicky sa začalo s ich zalesňovaním borovicou sosnou a borovicou čiernou. Týkalo sa to hlavne lokalít Pačkovica, Molva a Za Kamienok.

V osemdesiatych rokoch sa vykonali tieto práce: oprava budovy MNV, prístavba požiarnej zbrojnice, vybudovanie chodníkov vo väčšej časti obce, úprava cesty do rekreačnej oblasti Ť Lazy, generálna oprava budovy pošty. Lesný závod ďalej vykonával práce na regulácii j potoka. Začala sa i výstavba zdravotného obvodného strediska. Každým rokom pribúdali i stavby rodinných domov v rámci individuálnej bytovej výstavby. Hoci sa zdá, že v obci sa vytvorili optimálne podmienky pre obyvateľov, ich počet sa neustále znižoval. V roku 1989 žilo v Modrovej 520 obyvateľov, čo bolo o sto ľudí menej ako v roku 1970.

Novembrom 1989 sa výrazne zmenili politické pomery v krajine. Pre toto obdobie bola charakteristická demokratizácia spoločnosti a odstránenie totalitného systému v republike. Májové voľby v roku 1990, po štyroch desaťročiach znova demokratické, ukázali, že obyvatelia obce najviac dôverovali kandidátom Kresťansko - demokratickej strany. V komunálnych voľbách konaných v novembri 1990 v zmysle nového zákona SNR o obciach, ktorý zrušil národné výbory, sa volili poslanci do obecnej samosprávy. Po mnohých rokoch bol znova obnovený úrad starostu. Jaroslav llenčík, ktorý bol dve a pol desaťročia na čele obce a mal významný podiel na zveľadení obce za toto obdobie, nekandidoval, ale odišiel pracovať do Lúky, kde ho zvolili za starostu obce. V Modrovej sa na základe výsledkov volieb stal starostom **Rudolf Lazar**, dovtedajší tajomník MNV. Za zástupcu zvolili **Mariána Lacku**, ktorý sa stal starostom obce v posledných voľbách.